

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΛΗΘΕ ΤΗΝ ΦΥΨΙΝ

ΚΑΙ ΤΗΝ ΖΩΗΝ

ΤΟΥ ΝΗΘΙΟΥ

Ἀπὸ τὰ «Τραγούδια τῆς Κυδέρειας»

Μητᾶτα

Στὴν ξαδέρφη μου Μαρούλα Γ. Πρενέα

Σὰν τρόπαιο οἱ κορφοῦλες σου, ἀξέχαστο χωριό μου
θριαμβικὰ ὑψώνονται καὶ νείρουνται γλυκά.

Σὲ πλάθ' ἡ φαντασία μου αἰώνια στὸ μυαλό μου
σὰν μάννα, ποὺ μὲ βύζαξες τὸν πόνο μυστικά.

Στ' ὀλόλευκό σου ἀνάστημα τῇ θεΐᾳ μοναξιά σου,
ποὺ κλείνει τόσον ἄγνωρη ζηλιάρικη ζωή,
κάποιος Θεὸς τὴν ἔταξε καὶ τὴν κρατᾷ κοντά σου,
φυσῶντας μὲς τὰ στήθια τῆς μί' ἀθάνατη προή.

Ἡ λόχη τῶν περιβολιῶν θυμίαμα σοῦ ὑψώνει
μέσ ἀπὸ χίλιους κάλυκες κι' ἀνθένια θυμιατήρια,
κ' ἡ πράσινη ἢ χλόη σου — χλαμύδα ποὺ σὲ ζώνει —
ἀπ' ὅλων τῶν ἀπόγυρων θρεμμένη τὰ κροντήρια.

Δὲν σὲ ξεχνῶ! ... αἰώνια σὰν θεῖο παραμύθι
γεμᾶτο ἀπὸ ἐνθύμησες, ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ σβύσῃ
— μ' ὅλα τῆς τὰ γητέματα — ἢ καταλύτρα ἢ λήθη,
ὁ πόθος μου σιὰ πατρικὰ τὰ χνάρια σου θὰ ζήσῃ.

Παλιόχωρα

Στόν κ. Νικ. Τριφύλλη

Θαυμάζω ἓνα μυστήριον σὲ σένα καὶ μοῦ μένει
τῆς ἔρευνας τὸ ποθητὸ στὴ σκέψη καὶ στὸ χέρι
γιὰ τὴ ζωὴ σου τὴν παλιὰ τὴ χιλιοπεθαμένη,
ποὺ τὴν πολυκομματίασε τοῦ χρόνου τὸ μαχαίρι.

"Ολοι οἱ Βυζαντιακοὶ ῥυθμοί σου μ' ἀρρασταίνουν
κ' οἱ Ἅγιες Εἰκόνες σου, ποὺ τὰ χαλάσματά σου
στολίζουν, πρὸς τὸ θεῖό τους τὸ κάλλος σφιχτοδένουν
τὸ νοῦ μου—ὦ θρησκεία μου!—καὶ μέ κρατᾷς κοντά σου.

Μάϊος 1923.

Ναύα

Στὶς προγονικὲς Σκιεὺς

Ἡ τρικυμία τῆς ζωῆς σὰν φάρο σ' ἔχει ὑψώσει,
 πὺν φέρνει τὸ καῖκι τῆς σ' ἀπάνεμο λιμάνι,
 καὶ στὴ μικρὴ φλογίτσα σου παρηγοριὰ ἔχει δώσει
 τὸ θάνατο· πὺν ἀστόχαστα κοντὰ στὸ σοῦρπο φτάνει.

Τὰ μάτια ὄλ' ἀπόμακρα—σὰν θεῖος φόβος—παίρνουν
 ὅλης τῆς ματαιότητος τὴν πίκρα τὴ βουβή,
 πὺν οἱ γκιώνηδες σοῦ ὕφαναν, ὅταν τὸ δεῖλι γέρνουν
 κοντὰ σου σὰν νὰ ζήλεψαν τοῦ σκλάβου τὸ κλουβί.

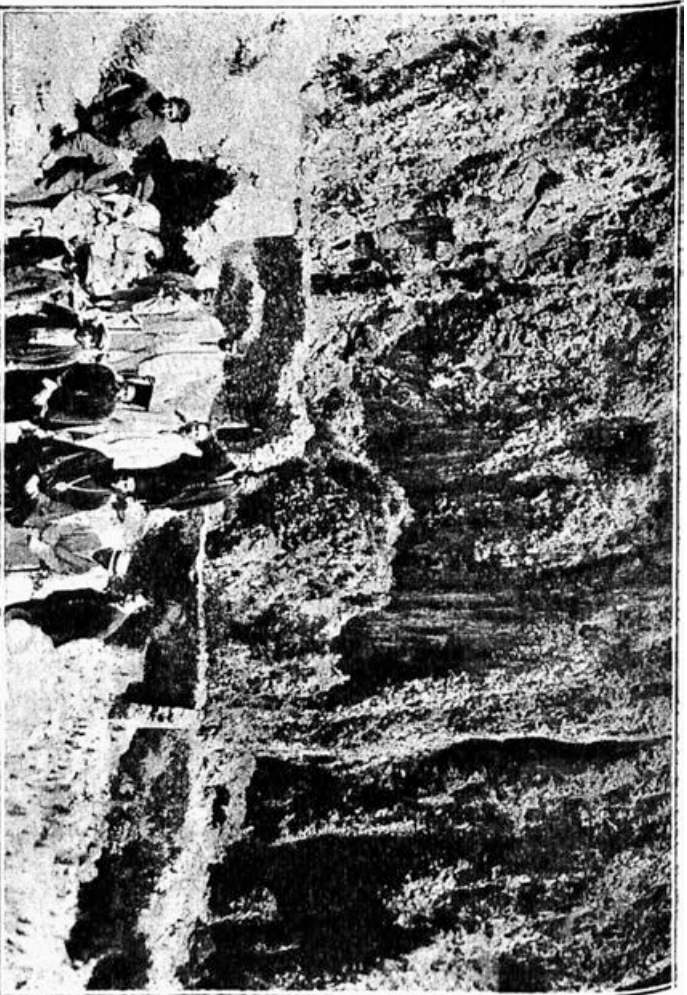

Φώτιζε—ὦ λιγόζωη—τοὺς τάφους τῶν προγόνων,
 τοὺς Φαραὼ ἐνὸς χωριοῦ μικροῦ καὶ ταπεινοῦ,
 πὺν πέρασαν τὴ μοναξιά τῶν γέλοιων καὶ τῶν πόνων
 καὶ δὲν τοὺς σιόλισε ποτὲ ροδόκρino τοῦ νοῦ.

Αὐγουστος 1923.

ΓΙΑΝΝΗΣ Κ. ΠΡΙΝΕΑΣ

ΕΤΙ ΤΩΝ ΕΡΕΤΙΤΩΝ ΚΑΙ ΤΙΠΟ ΤΩΝ ΑΤΟΡΡΟΤΩΝ ΒΡΑΧΩΝ ΤΗ ΤΡΑΙΟΧΩΡΑΙ. ΕΤΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΕΚΑΡΩΜΕΙΣ ΑΤΟ ΤΗ ΧΩΡΑ.

Ψάρεμα καὶ Κυνήγι

ΕΣΑΝ ἀρχαὶ Σεπτεμβρίου τοῦ 1901, ἂν ἐνθυμοῦμαι καλῶς, ἡ ἐποχὴ δηλαδή πού περνοῦν τὰ πολλὰ κυνήγια καὶ ἰδίως τὰ ὀρτύκια καὶ τὰ τρυγόνια. Ὅλοι οἱ κυνηγοὶ εὐρίσκονται τότε εἰς νευρικήν κίνησιν. Διάφορα συμβούλια συγκροτοῦνται μεταξὺ διαφόρων ομάδων. Συζητήσεις περὶ τοῦ ἀγαπητοῦ βορείου ἀνέμου, ὅστις ἐξάπαντος θὰ πνεύσῃ κατὰ τὴν νύκτα διὰ τὸ νὰ φέρῃ τὸ κυνήγι, διεξάγονται. Κατὰ τὰς νύκτας τῆς ἐποχῆς τῶν περασμάτων ποῖος ἀληθινὸς κυνηγὸς δὲν ἐσηκώθη διὰ τὸ δῆ ποῖος ἄνεμος φυσᾷ καὶ δὲν ἤκουσεν ἀκόμη καὶ εἰς τὸ ὄνειρόν του τὸν βόρειον ἄνεμον δαιμονιωδῶς σφυρίζοντα; Ἀποφάσεις λαμβάνονται καὶ προγράμματα καταρτίζονται περὶ τοῦ τρόπου καὶ τοῦ πεδίου τῆς δράσεως.

Ἀπεφάσισα λοιπὸν καὶ ἐγὼ μετὰ τοῦ φίλου συναδέλφου κ. Ἀναστασίου Ἀραβαντινοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου παραθερίζοντος τότε μαζί μου ἐν Κυθήροις καὶ τοῦ ἀγαπητοῦ μου καὶ ἀειμνήστου Ἀλεξάνδρου Στρατηγοῦ δικηγόρου, μίαν ἀπὸ τὰς συνήθεις ἐκδρομάς μου. Ἐμελλε νὰ εἶναι κυνηγετικὴ καὶ συγχρόνως ἀλιευτικὴ.

Τὰ πάντα λοιπὸν ἠτοιμάσθησαν. Ἀφ' ἑνὸς μὲν δίκτυα, τράτα, παραγάδια, καθιτὲς κλπ. ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅπλα, σκύλοι, μουλάρια καὶ τὰ σχετικὰ πυρομαχικὰ ὥς καὶ τὰ ἀναγκαιοῦντα τρόφιμα.

Ἦτο μία ἀπὸ τὰς πολλὰς ἐκδρομάς πού εἶχον ἐπιχειρήσει εἰς τὴν ἰδιαίτεράν μου πατρίδα.

Ὡς θέσις τῆς μὲν κατὰ ξηρὰν ἔξορμήσεως ὠρίσθη ἡ μονὴ Μυρτιδιῶν, ἔνθα ἡ καλόγρια κερά-Μελάνη μᾶς προσέφερε τὰς περιποιήσεις της, τῆς δὲ κατὰ θάλασσαν ὁ περὶ τὰ τρία τέταρτα ἀπὸ τῆς Μονῆς ἀπέχων ὄρμος «Λιμνάρια», ὅπου καὶ τὸ ναυτικὸν ἐπιτελεῖον ἀπαρτιζόμενον ἀπὸ τοὺς Κοσμάν Μεγαλοκονόμον, Ἀντώνιον Κονόμον, Κωνσταντῖνον Κρητικὸν καὶ ἀπὸ τρεῖς Φρατσιώτας.

Ὡς ἀλιευτικὸν πλοιάριον εἶχον λέμβον καινουργῇ πρὸ μικροῦ ἐκ Σμύρνης ἀποσταλεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου πατρός μου, ἥτις μέσα εἰς τὰ γαλανὰ νερά, ἐνδεδυμένη λευκὰ καὶ φέρουσα διαφόρους ταινίας πολυχρώμους ἐκ κυανοῦ, πρασίνου, ἐρυθροῦ καὶ κιτρίνου, χρωμάτων ἀποτελούντων σύμπλεγμα λίαν καλλιτεχνικόν, ἐφαίνετο ὡς πραγματικὴ νύμφη. Τὸ πρόγραμμα τῆς ἐνεργείας εἶχε καταρτιδθῇ ἐκ τῶν προτέρων.

Ὁρθρου βαθέος ἐγειρόμενοι καθ' ἑκάστην ἐξεδράμομεν ἀνὰ τὰ βουνὰ τῆς Μυρτιδιωτίσσης ἔνθα συχνάκις πλούσιον κυνήγιον ὑπῆρχε. Ἀφ' οὗ δὲ ἐπὶ ὁλοκλήρους ὥρας ἐκυνηγούμεν ἐπανερχόμεθα εἰς τὸν τόπον τῆς ἔξορμήσεως κομίζοντες τὸ θήραμα.

Ἐπίσης μεγάλη ἀπόλαυσις ἦτο καὶ ἡ κατὰ τὴν νύκτα ἔξοδος πρὸς σύλληψιν ζώντων ὀρτυκίων, δηλαδή μὲ τὸ καλούμενον «*Φαγκλι*», ὅπερ πολλάκις ἐπεχειρήσαμεν μείναντες κατενθουσιασμένοι. Τὸ νὰ περιπλέκης εἰς τὸ δίκτυ τῆς ἀπόχης τὰ πτωχὰ κουρασμένα ὀρτυκάκια, ζαλισμένα ἀπὸ τὰς φλόγας τῶν ἀστιβῶν καὶ ἀγγαθῶν καὶ νὰ τὰ θέτης εἰς τὸν ἐπὶ τούτῳ κλωβὸν ἢ ἐντὸς σάκκου δὲν εἶναι ἀπὸ τὰ συνήθη καὶ καθημερινὰ πράγματα.

Ἐπειτα ἀπὸ αὐτὰ εἴχομεν νὰ σκεφθῶμεν καὶ εἰς τὸ ψάρευμα. Εἰς τοῦτο ἐπηγαίναμεν καὶ τὴν ἡμέραν, τὸ ὠραιότερον ὅμως καὶ ἱκανοποιητικώτερον συνάμα ἦτο τὸ τῆς νυκτός.

Μετὰ τὸ πέρασ λοιπὸν τοῦ κυνηγίου ἀνεχωροῦμεν διὰ τὸ ψάρευμα. Ἄν καὶ ἀρκετὰ εἴχομεν κοπιάσει, ἐν τούτοις δὲν ἦσθανόμεθα τὸν κόπον ἐκ τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ἀνυπομονησίας διὰ νὰ μεταβῶμεν εἰς ἑτέραν διασκέδασιν ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἴχομεν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐπιτυχίας περισσοτέρας. Μεγα-

λυτέρας ἐλπίδας εἵχομεν ὅτι θὰ ἐπιτύχωμεν, ὅταν τὰ ἀποτελέσματα τοῦ κυνηγίου ἦσαν δυσάρεστα. Τοῦτο δὲ καὶ συνέβαινε πολλάκις, διότι τὰ δίκτυα καὶ τὰ παραγάδια τὰ ριπτόμενα περὶ τὰ ἐξημερώματα, καλάδα ἥτις καλεῖται ὑπὸ τῶν ψαράδων «ἄλμπα» ἐσηκώνοντο κατὰ τὰς δέκα πρὸ μεσημβρίας μετ' ἀποτελεσμάτων λίαν ἱκανοποιητικῶν, διότι συνελαμβάνομεν πάντοτε πολλὰ καὶ καλὰ ψάρια.

Ἦσαν δηλαδὴ ἱκανοποιητικὰ διὰ τὰ Κύθηρα, ὅχι ὁμως καὶ ἀνώτερα ἄλλων ἐκδρομῶν τὰς ὁποίας ἐπεχείρησα ἀργότερον εἰς διάφορα μέρη, ὥς ἐπὶ παραδείγματι, εἰς Παλαιὰ Ψαρὰ ὅπου μετέβην μετὰ τοῦ ἱατροῦ κ. Βαλ. Στάη καὶ τοῦ κ. Φραγκούλη.

Ἐφθάσαμεν κατὰ τὸν ποιητὴν «σ' τῶν Ψαρῶν τὴν δόλμαυρη ῥάχη» περὶ τὴν 11^{ην} μεσημβρινὴν ὥραν καὶ μᾶς λέγουν ὅτι πλήθη περδίκων ὑπῆρχον καὶ ὅτι αὗται εἶχον φθάσει μέχρι τῶν σπιτιῶν. Πράγματι δὲ ἐκείνην τὴν ἡμέραν εὗρομεν ἀρκετάς, διότι ὅσαι ὑπῆρχον εἰς τὸ νησί εἶχον συσσωρευθῆ εἰς τὰ ἀμπέλια τὰ ὁποῖα εὗρισκοντο πέριξ τοῦ λιμένος. Τὴν ἐπομένην ὁμως μόνον ἓνα κοπάδι εἶδομεν καὶ νομίσαντες ὅτι ὑπῆρχον πάλιν πολλαὶ ἐξήλθομεν εἰς κυνήγιον ἀνὰ τὴν νῆσον, ἀλλὰ δυστυχῶς ἀνεύρομεν πολὺ ὀλίγας ἐξ αὐτῶν.

Ἐκεῖνο ὁμως τὸ ὁποῖον κυριολεκτικῶς ἐβαρύνθημεν ἦσαν τὰ ψάρια. Καθημερινῶς ἐπιάναμεν 80 ἕως 100 ὀκάδας παντὸς εἶδους. Κατὰ σωθεὺς ἐτοποθετοῦντο ἐντὸς τῆς οἰκίας ὅπου διεμένομεν καὶ ἐκεῖ ἐκάλουν τοὺς καλοὺς Ψαριανούς καὶ ἐλάμβανεν ἕκαστος, δωρεὰν ἐννοεῖται, ὅσα καθενὸς αἱ χεῖρες ἠδύναντο νὰ χωρέσωσι. Μακάριοι λοιπὸν οἱ ἔχοντες μεγάλας τὰς παλάμας. Καὶ ἐκεῖ ἐφάνη ἀκόμη ἡ πλεονεξία τινῶν. Ἐν ᾧ εἶχον ἐπιτρέψει νὰ λαμβάνῃ ἕκαστος μόνον ὅσα αἱ χεῖρές του περιελάμβανον, ἵνα οὕτω καταστῇ δυνατόν νὰ λάβωσι πολλοί, ὁ παπᾶς τῆς νήσου προσελθὼν μίαν τῶν ἡμερῶν ἐθεώρησε καλὸν νὰ γεμίσῃ καὶ τὰ ῥάσα του. Μόλις ὁμως ἔγινεν ἀντιληπτὸς τοῦ ἀφηρέθησαν καὶ τοῦ ἀπέμεινε τὸ μερίδιόν του μόνον, ἐκσπῶντος τοῦ ποιμνίου του εἰς ξεκαρδιστικούς γέλωτας.

Ἐπὶ ἀρκετὰς ἡμέρας ἐψαρεύσαμεν βαρυνθέντες κυριολεκτικῶς τὰ ψάρια καὶ ἔπειτα ἐπανήλθομεν εἰς Ἀθήνας κομίζοντες περὶ τὰς 100 ὀκάδας μπαρμπούνια τηγανιτὰ μαρινάτα, καὶ περὶ τὰς 50 ζωντανὲς σκορπίνες, τὰς ὁποίας διетήρησα κατὰ τὸν πλοῦν ἐντὸς βαρελίων πλήρων θαλασσίου ὕδατος ἀνανεουμένου καθ' ἑκάστην. Γνωστὸν ἄλλως τε εἶναι πόσον ἀντέχουν οἱ σκορπιοὶ καὶ ἐκτὸς τῆς θαλάσσης.

Πρέπει ὅμως νὰ σημειωθῇ ὅτι εἶχον πολλὰ δίκτυα καὶ παραγάδια ἰδίως δὲ δίκτυα μεταξωτά, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὅποιος ψαρᾶς ἔχει εἶναι ἀδύνατον νὰ μείνῃ χωρὶς ψάρια.

Ἀπ' ἐναντίας μὲ ὀλίγα δίκτυα (120 ὄργανιές) δηλαδή ἑξ κομμάτια, κατὰ τοὺς ψαράδες, εἶχον μεγάλας ἐπιτυχίας εἰς τὴν Σπιναλόγκα τῆς Κρήτης, ἐνθα εἶχον μεταβῇ μετὰ τῶν κ.κ. Ν. Μιχαηλίδου ἐπιμελητοῦ μου, εἰδικοῦ μικροβιολόγου τοῦ νοσοκομείου «Α. Συγγροῦ» καὶ τοῦ τότε βοηθοῦ μου καὶ νῦν Διευθυντοῦ τῶν ἀφροδισίων νόσων Θεσσαλονίκης Γ. Τζαμαλούκα, κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1912 πρὸς μελέτην τῶν ἐκεῖ εὗρισκομένων λεπρῶν.

Ἐνθυμοῦμαι καλῶς τὸ πλῆθος τῶν ἰχθύων, ἅτινα εὔρομεν ἐκεῖ. Κατεπλάγην τῇ ἀληθείᾳ εὐθὺς ὥς ἐξήτασα ἅμα τῇ ἀφίξει μου, τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης μὲ τὸ γυαλί (θαλασσοσκόπιον), διότι κατὰ σμήνη καὶ εἰς βάθος μόλις 4-5 ὄργυιων περιεφέροντο διάφορα εἶδη ἰχθύων, ἥτοι, μπαρμπούνια τῆς ἀμμουδιᾶς ὅχι πολὺ μεγάλα, λιθρίνια, σκορπιοὶ μικροὶ ὅχι μεγαλύτεροι τῶν 100 δραμίων ἕκαστος κτλ.

Τὸ ὑπάρχον τότε ἐκεῖ μέγα πλῆθος τῶν ἰχθύων ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ ὅτι ἐπὶ δεκαετίαν ὁλόκληρον εἶχεν ἀπαγορευθῇ ἡ ἀλιεῖα εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐκ φόβου μήπως μεταδοθῇ ἡ λέπρα εἰς τοὺς κατοίκους τῆς νήσου, διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐπιστεύετο ὅτι ἡ λέπρα μεταδίδεται διὰ τῶν ἰχθύων.

Ἡ πρώτη πρῖμα σέρα, ἥτοι ἡ ἐσπερινὴ δικτυὰ, 6-10 μ.μ. μᾶς ἔδωκε ἐξαιρετικὰ ἀποτελέσματα. Ἦσαν τόσον πολλοὶ οἱ αἰχμάλωτοί μας, ὥστε, τὸ ἐνθυμοῦμαι πολὺ καλά, ὃ σύρων, τὰ δίκτυα ψαρᾶς Τοῦρκος δὲν ἠδύνατο νὰ συλλάβῃ μαζὶ τὸ καλαμέντο τοῦ φελλοῦ καὶ τὸ καλαμέντο τοῦ μολυβιοῦ, ὥς συνήθως γίνεται διὰ νὰ ἀνασυρθῶσιν ἐκ τοῦ πυθμένος τῆς

θαλάσσης τὰ δίκτυα, ἀλλὰ μόνον τὸ καλαμέντο τοῦ φελλοῦ, διότι τὸ πλῆθος ἰδίᾳ τῶν σκορπιῶν τῶν ὁποίων αἱ ἄκανθαὶ ἐμπειρόμεναι ἐντὸς τοῦ δέρματος προξενοῦσιν ἐντονὸν πόνον διαρκείας ἄλλοτε ἄλλης, ἢμπόδιζον τὸν ψαρᾶν νὰ συλλάβῃ καὶ τὰ δύο καλαμέντα δι' ὅλης τῆς παλάμης. Ἦναγκάζετο καὶ ἀκολουθίαν νὰ ἀνασύρῃ τὰ δίκτυα συλλαμβάνων αὐτὰ ἀπὸ τὸ καλαμέντο τοῦ φελλοῦ καὶ διὰ μόνον τῶν δακτύλων.

Εὐτυχῶς ὅτι τὸ βάθος ἦτο μικρόν, ἄλλως ἢ ἀνέλκυσαι θὰ ἀπέβαινε λίαν δύσκολος ἢ μᾶλλον λίαν ὀδυνηρά, διότι ὁ ψαρᾶς μετὰ τῶν δικτύων θὰ συνελάμβανε καὶ τοὺς φαρμακεροὺς σκορπιούς.

Τὴν πρώτην ἐσπέραν συνελάβομεν περὶ τὰς 100 ὀκάδας, ἐν ᾧ εἰς τὴν ἄλμπαν, ἦτοι τὴν πρωϊνὴν καλάδα, 4-9 π. μ. περὶ τὰς 150 ὀκάδας.

Ἐκρατήσαμεν ἄρκετὰ καὶ τὰ καλύτερα δι' ἡμᾶς καὶ τοὺς ἐκεῖ φίλους μας καὶ τὴν πρωϊαν ἐπεσκέφθημεν τοὺς λεπρούς φέροντες εἰς αὐτοὺς ὥς δώρον περὶ τὰς 200 ὀκάδας ἰχθύων, οἵτινες καὶ διενεμήθησαν μεταξὺ αὐτῶν κατὰ τὴν ἐφαρμοσθεῖσαν, ὥς ἀνωτέρω περιγράφω, εἰς τοὺς Ψαριανοὺς μέθοδον.

Ἐξηκολούθησα ἔπειτα ψαρεύων ἐπιτυχῶς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ διανέμων ἄρκετὰς πάντοτε ὀκάδας ἰχθύων καθ' ἑκάστην πρωϊαν εἰς τὰ δυστυχῇ ταῦτα τῆς κοινωνίας ὄντα, τοὺς λεπρούς, οἵτινες ἀκόμη καὶ τώρα μὲ ἐνθυμοῦνται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν δι' ἐπιστολῶν των εὐχαριστοῦντές με καὶ ἐρωτῶντες ἂν εὗρέθῃ καὶ δι' αὐτοὺς φάρμακον διὰ τὴν θεραπείαν τῆς εἰδεχθοῦς καὶ φοβεραῆς νόσου των.

Ὅφειλω ἐνταῦθα νὰ παρατηρήσω, ὅτι τὸ ῥητὸν τῶν ψαράδων καθ' ὃ «τὰ δίκτυα τὰ μανομένα καὶ μάλιστα τὰ μεταξωτὰ ξεσπιτώνουν (καταστρέφουν) τὰ ψάρια» εἶναι ἀληθέστατον, διότι παρετήρησα ὅτι καθ' ἑκάστην ἡλατοῦτο σημαντικῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν συλλαμβανομένων ἰχθύων, καίτοι καθ' ἑκάστην ἡλάσσομεν τόπον ἀλieiας. Εἰς τοιοῦτον δὲ βαθμὸν μάλιστα, ὥστε κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας μόλις ἐφθάναμεν εἰς τὸ ποσὸν τῶν 15-20 ὀκάδων κατὰ εἰκοσιτετράωρον, ἐξ οὗ καὶ ἠναγκάσθην τὰς παραμονὰς τῆς ἀναχωρήσεώς μας νὰ ἐπιχειρήσω μακρινὴν ἐλιευτικὴν ἐκδρομὴν

εἰς τὸν Ἀφωρεσμένο Κάβο, διὰ νὰ δυνηθῶ καὶ φέρω μερικά ψάρια εἰς Ἀθήνας πρὸς διανομὴν εἰς τοὺς φίλους μου.

Ἐνθυμοῦμαι μάλιστα καλῶς ὅτι ἡ ἐκδρομὴ αὕτη ἐγένετο τὴν πρωίαν τοῦ Μεγάλου Σαββάτου μὲ σχέδιον παραμονῆς μέχρι τῆς ἑσπέρας τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα διὰ νὰ εὐρισκώμεθα εἰς Σπιναλόγκα τὴν Δευτέραν πρὸς συνέχειαν τῆς ἑξετάσεως τῶν λεπρῶν. Δυστυχῶς ἰσχυρᾶς τρικυμίας ἐπελθούσης ἠναγκάσθημεν νὰ ἀναχωρήσωμεν τὴν πρωίαν τῆς Κυριακῆς ἀλιεύσαντες ὀλίγα μὲν ἀλλὰ μεγάλα ψάρια, ἦτοι, μαρμπούνια, σκορπιούς καὶ λιθρίνια περὶ τὰς 50 ὀκάδας.

Τέλος εἰς Σπιναλόγκα εἶχον τὴν μεγίστην τῶν ἀλιευτικῶν μέχρι τοῦδε ἐπιτυχιῶν μου. Τοῦτο ἄλλως τε πιστοποιεῖται καὶ ἐκ τῆς μεγίστης φθορᾶς, ἣν ὑπέστησαν τὰ δίκτυά μου διότι ἔνεκα τῶν ἐπανειλημμένων διορθώσεων ταῦτα ἀπετελέσθησαν ἐξ ἀπειρίας κόμβων καὶ κατ' ἀκολουθίαν κατέστησαν ἄχρηστα, περιεσώθησαν δ' ἐξ αὐτῶν μόνον τὰ καλαμέντα, τὰ μολύβια καὶ οἱ φελλοί.

Εἰς τὰ Λιμνάρια δὲν ἐπιάναμεν συνήθως τὰ μεγάλα ψάρια, ὅπου ἔπιασα εἰς ἄλλα μέρη ὅπως π.χ. ἓνα καρχαρίαν τὸν ὁποῖον συνέλαβον εἰς τὴν Φαλκονόρα, ἐρημονήσι εὐρισκόμενον πλησίον τῆς Ἀντιμήλου. Τὸ σπουδαῖον εἶναι ὅτι συνελήφθη μὲ παραγάδι ἐπίτηδες ὑπ' ἐμοῦ κατασκευασθὲν οὕτινος ἡ μὲν μάνα ἦτο κατεσκευασμένη ἀπὸ σχοινί, τὰ δὲ παράμαλα ἀπὸ χονδρὸν σπάγγον, εἰς τὸ πέρασ τοῦ ὁποῖου ὑπῆρχε σύρμα χονδρὸν ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἦτο δεμένον πολὺ μεγάλο ἀγκύστρι κατεσκευασμένον ἐνταῦθα ἀπὸ σιδηρουργὸν καὶ δυνάμενον νὰ περιλάβῃ δόλωμα ἡμισείας ὀκάς. Ἀπετελεῖτο δὲ ἐν ὧν τὸ παραγάδι αὐτὸ ἀπὸ εἴκοσι τοιαῦτα ἀγκύστρια ἀπέχοντα ἀπ' ἀλλήλων 15 μέτρα. Ὁ καρχαρίας οὗτος μεταφερθεὶς εἰς Ἀθήνας ἐπὶ μιᾷ σούτσας διανεμήθη εἰς τοὺς πτωχοὺς ζυγίσας περὶ τὰς 150 ὀκάδας.

Μετὰ τὸ ψάρεμα τῆς ἡμέρας ἔμενε τὸ τῆς νυκτός. Οὕτω λοιπὸν κατηρχόμεθα εἰς Λιμνάρια καὶ ἐρρίπτομεν ἀφ' ἑσπέρας μίαν ὥραν πρὶν νυκτώσῃ τὰ δίκτυα καὶ τὰ παραγάδια εἰς μέρη κατάλληλα, ὁπῶθεν περὶ τὴν δεκάτην τῆς νυκτός ἔμελλον νὰ ἀνασυρθῶσι.

Νέαι ἐτοιμασίαι καὶ συγκινήσεις διὰ τὸ ψάρευμα αὐτό. Συνήθως ἄκρα νηνεμία καὶ γαλήνη ἐπεκράτουν. Ἄλλως τε χωρὶς γαλήνην ψάρια δὲν συλλαμβάνονται διότι ἡ τρικυμία ἐμποδίζει τοὺς ψαράδες νὰ ψαρεύουν.

Εἰσηρχόμεθα εἰς τὴν λέμβον καὶ δοθέντος τοῦ παραγέλματος πρὸς ἄπαρσιν ἀνηγόμεθα εἰς τὸ πέλαγος. Πέριξ ἡμῶν ἐξετείνετο εἰς ἀπέραντον ἔκτασιν ἡ γαληνιαία θάλασσα καὶ ὑπεράνω ἀπεθανυμάζομεν τὸν αἴθριον καὶ ἀστερόεντα οὐρανόν. Ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ σκότους ἄκρα σιγὴ ἐβασίλευε καὶ μόνον τὸ ἐλαφρόν, ἥρεμον καὶ ταυτόχρονον πλατάγυσμα τῶν δύο ἢ τεσσάρων κωπῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γαληνιαίας θαλάσσης ἠκούετο.

Ἀπελάμβανον τὴν γλυκεῖαν θαλασσίαν αὔραν τῆς γενετείρας μου καὶ ἀνεπόλουν εἰς τὸν νοῦν μου τὰ περασμένα ἀλιευτικὰ χρόνια τῆς μικροτέρας ἡλικίας, διὰ τὰ ὁποῖα μεγιστηνὰ χαρὰν ἦσθαινόμην.

Ἀνυπομονησίᾳ μεγάλῃ ἤρχιζε νὰ καταλαμβάνῃ ὅλους, ὅταν ἐπλησιάζομεν εἰς τὸ φλασκὶ ἢ τὸν τενεκέ, τὰ σημεῖα δὴλὰ δὴ τὰ ὁποῖα ἀφίνομεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης διὰ νὰ μᾶς δείξουν τὰ μέρη ὑπὸ τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται τὰ δίκτυα ἢ τὰ παραγάδια.

Ἐπὶ τέλους ἐφθάναμεν καὶ ἤρχιζεν ἡ ἀνέλκυσις τῶν δικτύων ὑπὸ τὸ φῶς δύο φαναριῶν τὰ ὁποῖα ἔκαιον μὲ λάδι. Αἱ ἐκπλήξεις καὶ τὰ ἐπιφωνήματα διεδέχοντο ἄλληλα.

Τί ὥραϊα μπαρμποῦνια, λιθρίνια, σκορπιοί, ἐνίστε χταπόδια καὶ διάφορα ἄλλα ψάρια ἀνεσύροντο περιπεπλεγμένα καὶ ταράσσοντα εἰς τὰ δίκτυα!

Ἐπηκολούθει ἔπειτα ἡ ἀνέλκυσις τῶν παραγαδιῶν, ἧτις μᾶς ἔφερε διαφόρους ῥοφούς, φαγκριά, σμύνερες, στεῖρες κλπ. Οὕτως εἶχομεν ἀφθονα ψάρια καὶ τοῦτο διότι εἶχον ἐνεργήσει καὶ ἀπηγορεύθη ἡ διὰ δυναμίτιδος ἀλιεία, πρᾶγμα ὅπερ εἶχε γίνεи χρόνια νόσος εἰς ὅλους τοὺς ἐκεῖ ἀλιεῖς, ἧτις δυστυχῶς καὶ τώρα ἀκόμη ἐξακολουθεῖ λυμαιομένη πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀλιείας ἐπεστρέφομεν εἰς τὴν Μονὴν ἵνα ἀναπαυθῶμεν, συναποκομίζοντες καὶ τὴν πλουσίαν λείαν.

Ἐξωθεν τοῦ δωματίου τῆς καλογριᾶς Κερὰ-Μελάνης ἔκρεμῶμεν μέγα βοῦρλο ἀπὸ 30 τουλάχιστον ὁκάδες ἔκλεκτὰ ψάρια, ἐπὶ τῷ ἀντικρύσματι τῶν ὁποίων τὴν πρωίαν ἐθαύμαζεν ἡ Κερὰ-Μελάνη ἐπαναλαμβάνουσα πάντοτε τὰ αὐτὰ λόγια, ὅτι δῆλα δὴ φοβεῖται μήπως φυτρώσουν μέσα της.

Αἱ τοιαῦται ἐκδρομαὶ ἔχουν καὶ τὰ ἐπεισόδιά των.

Ἐν ἀπὸ αὐτὰ πού μᾶς συνέβησαν ἦτο καὶ τὸ ἑξῆς. Ἐν ᾧ νύκτα τινὰ ἐπεστρέφομεν εἰς τὴν Μονὴν ἀπὸ τὸ ψάρευμα, παραδρομήσαντες ἀπεπλανήθημεν καὶ δὲν ἐγνωρίζομεν ποῦ εὕρισκόμεθα, ὅποτε αἰφνιδίως βλέπομεν, ὅτι ἱστάμεθα πρὸ φοβεροῦ κρημοῦ ἀπὸ τὸν ὅποιον ὀλίγου δεῖν νὰ ἐκρημνίζομεθα. Μετὰ πολλὰς περιπετείας κατωρθώσαμεν μετὰ πολλὴν ὥραν νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν Μονὴν λίαν κατάκοποι δοξολογοῦντες τὴν Παναγίαν διότι ἐσώθημεν.

Μίαν ἄλλην ἡμέραν μοῦ συνέβη ἕτερον ἐπεισόδιον πολὺ σοβαρώτερον τοῦ ἀνωτέρω, ἐκ τοῦ ὁποίου ὡς ἐκ θαύματος ἐσώθην μετὰ τοῦ πληρώματος τῆς λέμβου, διότι ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὁ κ. Ἀραβαντινὸς καὶ ὁ μακαρίτης Α. Στρατηγὸς δὲν εἶχον λάβει μέρος εἰς τὴν θαλασσίαν ἐκδρομήν.

Τοῦ ἐπεισοδίου τούτου αἱ ἐντυπώσεις μένουσιν ἀκόμη ἐγκεχαραγμέναι ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ μου καὶ οὐδέποτε θὰ τὰς λησμονήσω. Νομίζω ἀκόμη ὅτι μοῦ συμβαίνει αὐτὴν τὴν στιγμήν.

Μίαν δῆλα δὴ τῶν ἡμερῶν ἐν ᾧ εἶχομεν ῥίψει περὶ τὰ νησιὰ τῆς Παναγίας ἀπὸ νυκτὸς τὰ παραγάδια καὶ μέχρις οὗ ἔλθῃ ἡ ὥρα νὰ τὰ σηκώσωμεν ἐκαθητεύομεν συλλαμβάνοντες πέγκες, χάνους, λιθρίνια καὶ κᾶπου-κᾶπου καμμιὰ σφυρίδα ἢ καμμιὰ λάμπена, βλέπομεν αἰφνης μακρὰν κᾶτι νὰ μαυρίζῃ καὶ νὰ ὁμοιάζῃ μὲ λέμβον ἐγκαταλελειμμένην.

Διὰ νὰ ἱκανοποιήσωμεν τὴν περιέργειάν μας ἐπλησιάζομεν καὶ τί βλέπομεν; Ἐνα βαρέλι! Μακρότερον ἄλλο καὶ ἀκόμη πλεόν μακρὰ ἄλλο μὲ τὴν ἐπιγραφὴν «**Σαρκία**».

Ἐν ᾧ ὁμῶς παρετηροῦμεν τὰ βαρέλια αὐτά, βλέπομεν νὰ ταράσσεται ἡ ἡρεμία τῆς θαλάσσης ἀπὸ πολλὰ καὶ ἀρκετὰ μεγάλα ψάρια.

Ἐπρόκειτο περὶ πληθύος κολεούζων, οἵτινες εἶχον συνα-

θροισθῇ περὶ τὰ βαρέλια λαδιοῦ παρασυρθέντα μέχρι Κυθήρων ὑπὸ τοῦ βορείου ἀπὸ ἡμερῶν πνέοντος ἀνέμου καὶ προερχόμενα ἐκ τινος παρὰ τὴν Ἄνδρον πρὸ δεκαπενθημέρου ναυαγήσαντος ῥωσικοῦ ἀτμοπλοίου «**Σαρκία**» ὀνομαζομένου. Κατὰ τὸ ναυάγιον τοῦτο εἶχον πνιγῇ ἀρκετοὶ ἐπιβάται. Ἐν ᾧ δὲ ἐγὼ ἐπὶ τῆς πρύμνης τῆς λέμβου ἱστάμενος προσεπάθουν διὰ τοῦ καμακίου νὰ κτυπήσω κανένα ἀπὸ τὰ ψάρια αὐτά, αἴφνης βλέπω δίπλα μου μετ' ἐκπλήξεως ἓνα ἀνόητον Φρατσιώτην, ἀποθανόντα πρὸ πολλοῦ, πάσχοντα δὲ ἀπὸ τὴν νόσον τῆς δυναμίτιδος νὰ κρατῇ εἰς τὰς χεῖράς του τορπίλλην ἀποτελουμένην, ὅπως ἔλεγεν ὕστερα, ἀπὸ τριάκοντα δυναμίτας.

Ἐν ᾧ δὲ εἶχεν ἀνάψει τὸ φυτίλι καὶ ἦτο ἔτοιμος νὰ τὴν ῥίψῃ, αἴφνης οἱ κολεοῦζοι ἐξηφανίσθησαν ἐκ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

Ἴδου τότε ἓνας ἄνθρωπος μὴ γνωρίζων τί νὰ πράξῃ ἐκ τῆς ζάλης καὶ τῆς ταραχῆς, ἥτις τοῦ ἐπῆλθεν ἐκ τῆς ἀποτόμου ἐξαφανίσεως τῶν ψαριῶν καὶ ἐκ τῆς σκέψεως μήπως πάει χαμένη ἡ τορπίλλη του. Πᾶς τις φαντάζεται τὸν ἐπαπειλοῦντα ἡμᾶς κίνδυνον.

Εὐτυχῶς ὅπου εὗρεθεις πλησίον του ἔκαμον διὰ μιᾶς ἀποτόμου καὶ βιαίας κινήσεως νὰ ἐκφύγῃ ἡ τορπίλλη ἀπὸ τὰς χεῖράς του καὶ νὰ πέσῃ ἐντὸς τῆς θαλάσσης.

Ἀλλὰ τί ἀνέμενεν ἡμᾶς! ἡ τορπίλλη εἶχε πέσει ἀκριβῶς ὀπισθεν τῆς λέμβου καὶ τότε ἡ θάλασσα ἐζήτησε νὰ μᾶς καταπῇ. Πελωρία στήλῃ ὕδατος δίκην ὄρους ὑψώθη καὶ ἡμεῖς εὗρέθημεν εἰς τὰς ὑπωρείας αὐτοῦ αἵτινες ἐσχηματίσθησαν. Τότε μία αὐτόματος φωνὴ ἀπὸ τὰ χεῖλη ὄλων μας ζητούντων βοήθειαν ἐξήρχετο «**Παναγία μου, Παναγία μου!**»

Δὲν ἐπροφθάσαμεν ὅμως νὰ προφέρωμεν τὰς λέξεις ταύτας καὶ βλέπομεν τὴν λέμβον πλήρη ὕδατος.

Ἐνομίσαμεν ὅτι συνετελέσθη ἡ καταστροφή καὶ ὅτι ἡ ἐκδίκησις τῶν ψαριῶν τὰ ὅποια ἐπὶ τόσα ἔτη τόσον ἀμειλίκτως ἐκυνήγησα, θὰ ἐπήρχετο μοιραία.

Καὶ ὅμως παρ' ὅλην τὴν ἀπελπισίαν ταύτην συνήλθο-

μεν κάπως μετ' ὀλίγον καὶ ἐξητοῦμεν πῶς νὰ κατορθώσωμεν νὰ ἐκκενώσωμεν τὴν λέμβον ἀπὸ τὴν θάλασσαν.

Ἄπαντες λοιπὸν εἰς ἐνέργειαν διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν. Καίτοι μᾶς ἔλειπον τὰ μέσα ἐν τούτοις ἀμέσως ἐξεύρομεν τοιαῦτα ἐκ τοῦ προχείρου μεταχειρισθέντες ἀντὶ κάδων τὸ θαλασσοσκοπίον καὶ δύο κοφινάκια ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐθέσαμεν σακιά. Διὰ τούτων διαρκῶς ἦντλοῦμεν τὴν θάλασσαν ἐκ τῆς λέμβου καὶ οὕτω κατωρθώσαμεν νὰ φθάσωμεν μετὰ δύο περίπου ὥρας εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς νήσου τῆς Παναγίας ὅπου ἠδυνήθημεν νὰ σύρωμεν τὴν λέμβον. Τότε εἶδομεν ὅτι αὕτη εἶχε διαρραγῇ κατὰ τὴν πρύμνην καὶ ἀμέσως ἐπελήφθημεν τῆς ἐπιδιορθώσεως αὐτῆς.

Μετ' ὀλίγον ἡ λέμβος ἦτο ἐτοιμή καὶ ἐρρίφθη πάλιν εἰς τὴν θάλασσαν, ἀφοῦ δὲ ἀνεπαύθημεν ἐπ' ὀλίγον ἀνεχωρήσαμεν πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ ψαρεύματος τῶν βαρελίων αὐτὴν τὴν φορὰν διότι τὸ πλήρωμά μου ἐνδιεφέρετο περισσότερον δι' αὐτὰ παρὰ διὰ τὰ ψάρια. Πράγματι ἐφθάσαμεν καὶ πάλιν ἐκεῖ καὶ ἂφ' οὗ τὰ ἐδέσαμεν μεταξύ των τὰ ἐρυμολκήσαμεν, βοηθοῦντος καὶ τοῦ μεταμεσημβρινοῦ μπάτη, εἰς τὰ Λιμνάρια, ὅπου ἐφθάσαμεν περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου.

Σημειωθήτω ὅτι ὅλα τὰ προαναφερθέντα ψάρια παρηκολούθησαν τὰ βαρέλια μέχρι τοῦ ὅρου τῶν Λιμναρίων. Δυστυχῶς δὲν εἶχον μαζί μου τὴν τράταν ἄλλως δι' αὐτῆς θὰ συνελάμβανον πολλὰ ἐξ αὐτῶν, ἐν ᾧ διὰ τῆς δυναμίτιδος οὐδὲν ἐφρονεύθη, διότι τὰ ψάρια αὐτά, ὅπως παραδέχονται οἱ εἰδικοὶ καθὼς καὶ ἄλλα, ὡς π. χ. τὰ μπαρμπούνια, δὲν τὰ πιάνει ἡ δυναμίτις.

Πολλὰ ἔτη παρῆλθον ἔκτοτε καὶ διατηρῶ εἰσέτι ζωηρὰν τὴν ἐντύπωσιν τῆς κινδυνώδους ταύτης ἀλιευτικῆς ἐκδρομῆς καὶ οὐδέποτε θὰ τὴν λησμονήσω.

Ἐδῶ θὰ ἀναφέρω καὶ διὰ τὸ κυνήγι τῶν ἀγρίων περιστεριῶν τὸ ὅποιον ἐπεχείρησα πολλάκις. Ἄφθονα περιστέρια ὑπάρχουν παρὰ τὴν θέσιν «Κόκκινα Γκρεμνά» καλουμένην, παρὰ τὸ Μυλοπόταμον. Ταῦτα εἶναι βράχοι πανύψηλοι καὶ καθέτως ἀπότομοι, οἵτινες εἶναι ὁρατοί, ὡς ἐκ τοῦ ὕψους των, ἀπὸ μεγάλης ἀποστάσεως. Ἐκεῖ ὑπάρχει μία

σπηλιὰ ἐντὸς τῆς ὁποίας ἔχουσι τὰς φωλεάς των ἀφθονα ἄγρια περιστέρια, «Περιστεροφωλιὰ» καλουμένη.

Δι' ἐπιτυχίαν τοῦ κυνηγίου τούτου ἀπαιτεῖται ἀπόλυτος γαλήνη τῆς θαλάσσης καὶ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἀντιμάμαλον νὰ ὑπάρχῃ, ἄλλως ἢ σκόπευσις εἶναι δυσκολωτάτη καὶ χάνει ὁ κυνηγὸς πολλὰς τουφεκίας. Ἀκόμη χρειάζεται νὰ ἔχῃ κανεὶς καὶ πολὺ δυνατὲς ῥιζιὲς εἰς τὸ ὄπλον του, διότι ἄλλως ἀποτυγχάνει καὶ τότε ἐπέρχεται ἐκνευρισμὸς καὶ ἀναγκάζεται νὰ φύγῃ. Πρὸς τούτοις πρέπει ὁ κυνηγὸς νὰ κανονίσῃ καλῶς τὴν ἀπόστασιν, διότι πολλάκις ἔνεκεν ὀφθαλμικῆς ἀπάτης νομίζει ὅτι τὸ ὕψος τῆς σπηλιᾶς εἶναι μικρὸν καὶ ἐπομένως καὶ ἡ ἀπόστασις, ἐν ᾗ πρόκειται περὶ μεγάλης ἀποστάσεως, ὅτε τὰ σκάγια σκορπίζουσι καὶ αἱ ἀποτυχίαι εἶναι πολὺ συνήθεις. Ὅταν ὁμως κυνηγᾷ κανεὶς ὑπὸ εὐμενεῖς ὄρους εἶναι δυνατόν νὰ φονεύσῃ πολλὰ περιστέρια. Τὰ φονευόμενα πίπτουν ἅφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν θάλασσαν, ὁπόθεν δι' ἀπόχης μαζεύονται, ἅφ' ἑτέρου δὲ ἐπάνω εἰς τοὺς βράχους ὁπόθεν ὁμως ἔνεκα τοῦ ἀποτόμου τούτων τὸ μάζευμα εἶναι ἐπικίνδυνον. Ἀλλὰ οἱ ψαράδες κατορθώνουσι νὰ ἀναρριχῶνται ἐπ' αὐτῶν καὶ οὕτω κατὰ τὰς ἐκδρομάς μας δὲν ἐχάνομεν τὰ ἐπὶ τῶν βράχων πίπτοντα.

Ἐπίσης δὲν θὰ λησμονήσω τὸ πλῆθος τῶν ἀγρίων περσετριῶν, ὅπου εἶδον εἰς τὴν Σπιναλόγκα τῆς Κρήτης.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ μετέβημεν καὶ διὰ τὸ κυνήγι αὐτῶν. Ἐπεσκέφθημεν τὰ περιστέρια τρεῖς ἡμέρας κατὰ σειράν. Καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἡμέραν ἀπετύχομεν, ἔνεκα τῆς ἀπάτης ἣν ἔσχομεν, λόγῳ τοῦ ὅτι δὲν εἶχομεν κανονίσει τὴν ἀπόστασιν. Ἐπίσης τὴν δευτέραν ἡμέραν νέα ἀποτυχία, ἐπειδὴ εἶχομεν καθίσει τόσον πλησίον ὥστε τὰ περιστέρια ἐπερνοῦσαν ἅπ' ἐμπρός μας τόσον πλησίον, ὥστε μόλις δὲν μᾶς ἤγγιζον, ἐν ᾗ ἔπειτα κάμπτοντα τὸν βράχον ἐξηφανίζοντο ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας. Μόλις τὴν τρίτην ἡμέραν, κανονίσαντες τὴν ἀπόστασιν, ἔσχομεν θαυμασίαν ἐπιτυχίαν φονεύσαντες περὶ τὰ τεσσαράκοντα.

Ἐτέρα θαυμασία, ἀλλ' ἐπικίνδυνος ὁμως διασκέδασις

εἶναι καὶ τὸ κυνήγι τῶν φωκῶν. Τοιαῦται ὑπάρχουσι πολλαὶ εἰς τὰ Κύθηρα, αἵτινες ἐπιφέρουσι μεγάλην καταστροφὴν εἰς τὰ δίκτυα, διότι καταβροχθίζουσαι τὰ συλληφθέντα ὑπὸ τῶν δικτύων ψάρια ξεσχίζουσι συγχρόνως καὶ αὐτά. Προξενοῦσι συνήθως τοσαύτας τὸν ἀριθμὸν ὁπᾶς, ὅσας ὁ ἀριθμὸς τῶν συλληφθέντων ψαριῶν, διότι ἡ φώκη συνήθως, ἅμα εὗρη τὰ δίκτυα, τὰ ἐπισκέπτεται ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου μέχρι τοῦ ἑτέρου καταστρέφουσα αὐτά. Ἐπειδὴ δέ, τὰ κουδούνια τὰ ὁποῖα οἱ ψαράδες τοποθετοῦν πλησίον εἰς τὰ σημεῖα (φλασκὶ ἢ ντενεκές), διὰ τὰ ἀνευρίσκωσιν αὐτὰ εὐκόλως τὴν νύκτα προσελκύουσι φώκας πρὸς τὰ δίκτυα, διὰ τοῦτο εἰς τὰ μέρη, ὅπου ὑπάρχουν φῶκαι, πρέπει νὰ μὴ χρησιμοποιῇται εἰς τὴν τσαμαδοῦρα (σημεῖον) κουδούνι, ἄλλως ἢ φώκη εὐκόλως ἀνευρίσκει τὰ δίκτυα.

Αἱ φῶκαι ἔχουσι συνήθως τὰς φωλεὰς των ἐντὸς σπηλαιῶν παρὰ τὴν θάλασσαν. Μία τοιαύτη σπηλιὰ εἰς τὴν ὁποίαν ἔχουσι πολλαὶ τὰς φωλεὰς των ὑπάρχει παρὰ τὴν θέσιν «Κουφογιαλὸν» τοῦ Μυλοποτάμου καλουμένη «Φωκοσπηλιὰ». Ταύτην ἐπεσκέφθην πολλάκις, ἀπαξ ὁμως κατῶρθωσά νὰ συναντήσω φώκας.

Ἡ εἴσοδος τῆς σπηλιᾶς ταύτης εἶναι στενὴ καὶ δυσκόλως διαβατὴ, μόλις δὲ μικρὰ λέμβος δύναται νὰ εἰσχωρήσῃ. Ἐντὸς ὑπάρχει ἀμμουδιὰ καὶ εἶτα προχωρῶν τις εὐρίσκεται πρὸ ἀποτόμου τινὸς ἀνωφερείας, εἰς τὸ ὕψος τῆς ὁποίας κατόπιν ὑπάρχουν αἱ φωλεαὶ τῶν φωκῶν.

Εἰς ταύτην εἰσέρχονται οἱ κυνηγοὶ κρατοῦντες ἄλλοι μὲν φανάρι, ἄλλοι δὲ ρόπαλα.

Ὡς ἔνδειξις τῆς ὑπάρξεως φώκης ἐντὸς τῆς σπηλιᾶς, εἶναι χαρακτηριστικὴ δυσώδης ὁσμὴ γινομένη αἰσθητὴ ἅμα τῇ εἰσόδῳ.

Δὲν λησμονῶ τὴν ἐντύπωσιν, ἣν μοὶ ἐπροξένησε μία ἐκ τῶν πολλῶν ἐπισκέψεών μου.

Εἴμεθα ἐν ὄλῳ πέντε ἄτομα. Ὁ πρῶτος εἰσελθὼν ἐκράτει φανόν, ὁ δεύτερος ρόπαλον, εἶτα ἠκολούθουν ἐγὼ κρατῶν ὄπλον, καὶ εἶποντο οἱ δύο ἄλλοι κρατοῦντες ἐπίσης ρόπαλα.

Προχωροῦμεν ἐπὶ τὰ ἐντὸς καὶ βλέπομεν νὰ κατέρχεται

μία φώκη μεγάλη σταχτιά 400 περίπου ὀκάδων μετὰ μεγάλης ταχύτητος. Τὴν στιγμὴν ὅπου διήρχετο διὰ τινος στενῆς διόδου, ἄλλεπάλληλα κυπήματα κατεφέρθησαν διὰ τῶν ροπαλῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς ἁλλὰ δυστυχῶς ἄνευ ἀποτελέσματος. Προχωροῦμεν εἰσέτι καὶ εἰς μικρὰν ἄφ' ἡμῶν ἀπόστασιν παρουσιάζονται δύο μικρότεροι. Στρέφω ἀμέσως τὸ ὄπλον κατὰ τῆς κεφαλῆς τῆς μιᾶς, ἁλλὰ αἰφνιδίως εἰς τὴν κρίσιμον ἐκείνην στιγμὴν σβύνει τὸ φανάρι. Ὁ φόβος μήπως κυπήσω τινὰ τῶν συντρόφων μου μὲ ἡμπόδισε νὰ πυροβολήσω κατ' αὐτῆς. Ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ σκότους καὶ φόβου διατελοῦντες μήπως ἔλθουν κατ' ἐπάνω μας, ἠκούσαμεν μετ' ὀλίγον τὸν κρότον τὸν παραχθέντα ἐκ τῆς πτώσεως αὐτῶν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ οὕτω συνήλθομεν. Ὁμολογῶ ὅτι οὐδόλως εὐχάριστος ἦτο ἡ στιγμή ἐκείνη, καθ' ἣν ἔσβυσε τὸ φανάρι, διότι ὑπῆρχεν ὁ φόβος ἄφ' ἑνὸς μὲν ἀπὸ τὰς ἤδη παρουσιασθείσας δύο φώκας, ἄφ' ἑτέρου δὲ μὴ τυχὸν ὑπῆρχον ἕτεραι ἐντὸς καὶ τότε ἦτο δυνατόν μὲ τὴν ὁρμὴν ποῦ θὰ κατήρχοντο νὰ μᾶς παρέσυρον ἐντὸς τῆς θαλάσσης ἢ καὶ νὰ ἀνέτρεπον τὴν λέμβον.

Εὐτυχῶς ὅμως οὐδὲν τοιοῦτον συνέβη καὶ ἀφοῦ εἶδομεν ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλη φώκη ἀνεχωρήσαμεν ἄνευ τινὸς ἀποτελέσματος.

Μεγάλη ἀπόλαυσις εἶναι καὶ ἡ τράτα. Ποσάκις δὲν ἐρρίφθη αὕτη καὶ πόσοι καὶ ποῖοι δὲν ἐτράβηξαν «κρόκο» εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὰ Κύθηρα καὶ εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀττικῆς; Καὶ πόσοι δὲν ἔπесαν ὑπτιοὶ εἰς τὴν ἄμμον δι' αἰφνιδίας χαλαρώσεως τοῦ σχοινιοῦ;

Κατὰ τὴν ἐν Κυθήροις διαμονήν μου τακτικῶς ἐρρίπτετο εἰς Λιμιῶνα καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον εἶχομεν μικρὰς ἐπιτυχίας.

Δι' ἑνα ὁ ὁποῖος πρῶτην φορὰν βλέπει τὸ θέαμα εἶναι κατὰ τὸ ὑπέροχον. Τὸν κόπον τοῦ τραβήγματος καὶ τὴν ἀγωνίαν τοῦ νὰ ἴδῃ τὸ ἀποτέλεσμα διεδέχετο ἡ εὐχαρίστησις καὶ ὁ θαυμασμός τῶν αἰχμαλωτισθέντων ἐντὸς τοῦ δικτύου τῆς τράτας ψαριῶν.

Ὡραῖον εἶναι καὶ τὸ ψάρεμα τῶν σκάρων μὲ συρτὴν. Πρὸς τοῦτο ὅπισθεν τῆς λέμβου εἶναι δεδεμένος ἕνας ζων-

τανὸς σκάρος, ἐν ᾧ δὲ ἡ λέμβος προχωρεῖ πλησιάζουν ἄλλοι σκάροι καὶ ἀρχίζουν νὰ ἐπιτίθενται κατ' αὐτοῦ, διότι, ὡς φαίνεται, νομίζουν ὅτι οὗτος ἐπιζητεῖ κατάκτησιν τῆς κατοικίας των. Τότε διὰ μιᾶς ἐπιτηδείας κινήσεως τῆς ἀπόχης τῆς κρατουμένης ἐκ τῶν προτέρων ὑπὸ τοῦ ψαρᾶ ὀλίγον κάτωθεν τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ὥστε νὰ μὴ εἶναι αὕτη ὁρατὴ, εὐρίσκονται ἐντὸς ταύτης αἰχμάλωτοι. Τοιοῦτοτρόπως εἶναι δυνατόν νὰ πιάσῃ κανεὶς πολλοὺς ἐὰν συνδράμῃ καὶ ὁ καιρὸς.

Τὸ ἐντελὲς πρωτότυπον ἀποτέλεσμα τῶν ἁλιευτικῶν αὐτῶν ἐκδρομῶν, εἶναι ὅτι οἱ γευθέντες εἰς τὰς Ἀθήνας τὴν πλουσίαν συγκομιδὴν των, ἔφαγαν τὰ ἐκ περάτων τῶν Ἑλληνικῶν ἀκτῶν συγκομισθέντα ψάρια, πολὺ νωπότερα παρ' ὅσον ἐὰν εἶχον ἁλιευθῇ εἰς τὴν ἀκτὴν τοῦ Φαλήρου.

Διότι ἀπλούστατα οἱ θαλάσσιοι αἰχμάλωτοί μου τοποθετοῦνται ζῶντες εἰς εἰδικὴν συσκευὴν, τῆς ὁποίας τὴν περιγραφὴν θὰ ἐμακρυγόρουν, ἂν παρέθετα ἐνταῦθα, καὶ φθάνουν δι' ἄλλων εἰδικῶν συσκευῶν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὡς νὰ ἐπήδησαν πρὸ μιᾶς στιγμῆς ἀπὸ τὸ κύμα. Ἐπακολουθεῖ διανομὴ ζωντανῶν ψαριῶν κατ' οἶκον πρὸς τοὺς φίλους μου, ἀποτελοῦσα φαινόμενον, διὰ τὸ ὅποιον ὁ γράφων τὰς γραμμὰς αὐτὰς εἶναι περισσότερον ὑπερήφανος, παρὰ διὰ τοὺς ἁλιευτικούς ἄθλους του.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΩΤΕΙΝΟΣ

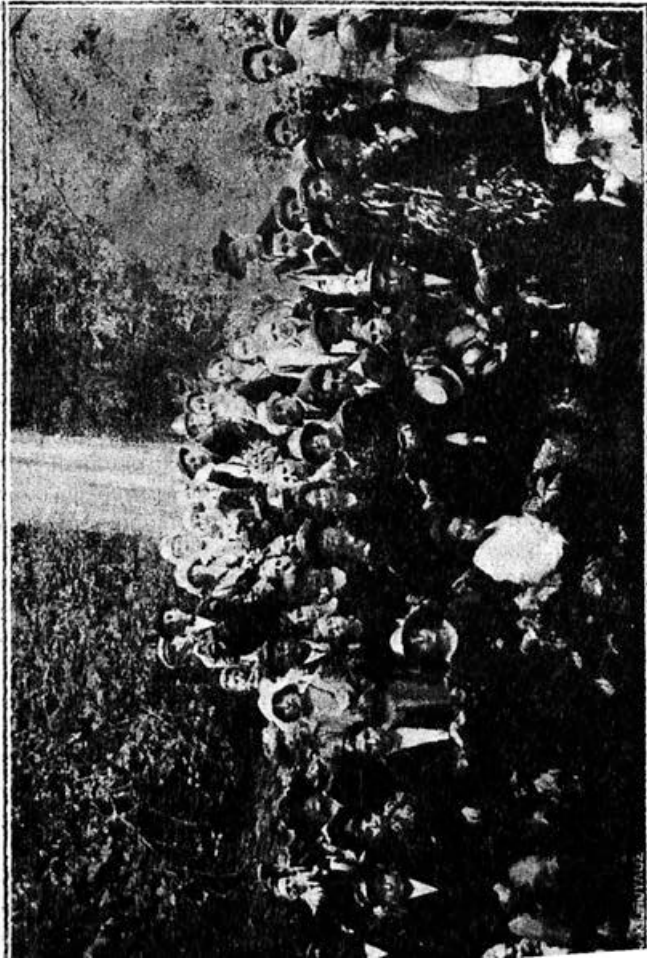
Καθηγητὴς

τῶν ἀφροδισίων καὶ δερματικῶν νόσων
ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

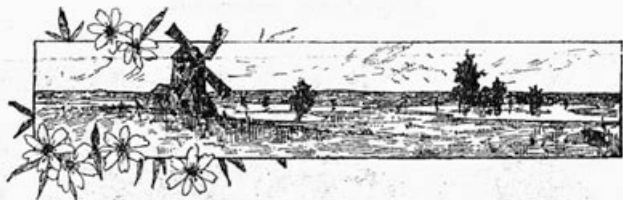
Διευθυντὴς τοῦ Νοσοκομείου «Α. Συγγροῦ».

Μέλος τοῦ Ἀνωτάτου Ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου

κ. τ. λ.

ΑΠΟ ΤΗ ΧΩΡΑ ΣΤΟ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟ. ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ ΣΤΗ ΦΟΝΙΣΣΑ.

« Ἄω' τὴν ζωὴν τοῦ Τσιρίγου »

Δὲν ἔωιασε τὸ Βαωόρι.....

(Διήγημα)

ΠΕΡΑΣΑΝ δέκα ὁλόκληρα χρόνια ἀπὸ τότε ποὺ ὁ Γιώργος, παιδὶ 14 μόλις χρόνων, γεμάτος ὅμως ζωὴ καὶ σφρῖγο, ἄφηγε τὸ χωριό του τὰ Ἀρωνιάδικα, καὶ μαζί μ' αὐτὸ ὅλους τοὺς ἀγαπημένους του, πηγαίνοντας νὰ γυρέψῃ καλύτερη τύχη στὰ ἄγνωστα μὰ φιλόξενα καὶ πλούσια μέρη τῆς Αὐστραλίας.

Ὁ μπάρμπας του ὁ Ἀντώνης εἶχε φύγει ἀπὸ τὸ χωριὸ ἐδῶ καὶ 15 χρόνια, πῆγε στὴν Αὐστράλια, ἐργάστηκε στὴν ἀρχὴ ἐργάτης σ' ἓνα Ζαχαροπλαστεῖο καὶ σιγὰ σιγὰ, χάρις στὴ μεγάλη του οἰκονομία καὶ ἐργατικότητα κατῳρθῶσε ν' ἀνοίξῃ σ' ἓνα χωριό, τρεῖς ὥρες ἔξω ἀπ' τὸ Brisbane, ἓνα μικρὸ μαγαζάκι, ποὺ πουλοῦσε γλυκύσματα.

Οἱ δουλιές του ἀπὸ ἡμέρα σὲ ἡμέρα ὅλο καὶ μεγάλωναν καὶ σὲ 3 χρόνια μέσα, εἶχε δημιουργήσει ὁ μπάρμπας ὁ Ἀντώνης ἓνα μαγαζὶ ἀπ' τὰ καλύτερα τοῦ χωριοῦ καὶ κεφάλαια ἀρκετὰ σοβαρά.

Μ' ὅλα αὐτὰ δὲν ἦτανε καὶ τόσον εὐχαριστημένος ἡ σκέψῃ πῶς ἦτανε μακριὰ ἀπ' τοὺς δικούς του, ἀπ' τὴν πατρίδα του, μακριὰ ἀπ' τὴν Ἑλλάδα, τοῦ ἀφαιροῦσε κάθε εὐχαρίστηση καὶ ἀπόλαυση ποὺμποροῦσε νὰ αἰσθανθῇ στὴ ξενιτειά.

Ὁ μοναδικός του πόθος ἦτανε πότε νὰ γυρίσῃ τὸ γρηγορώτερο στὴν Ἑλλάδα, νὰ αἰστανθῇ κοντὰ του ὅλους τοὺς

ἀγαπημένους του, ν' ἀνοίξῃ μὲ τις οἰκονομίες του μιὰ δουλειὰ καὶ νὰ μπορέσῃ νὰ ζήσῃ ξεκούραστα. Καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτὴ ἦτανε βαθειὰ ῥιζωμένη στὴν ψυχὴ του, γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἔχναγε καθόλου τοὺς δικούς του στὴν πατρίδα: τὴ μητέρα του γιὰ 60 χρόνων, τὴ γυναῖκά του καὶ τὴ χήραν ἀδερφή του.

Παιδιὰ δὲν εἶχεν ἀποκτήσει στὸ διάστημα τῶν 5 χρόνων ποὺ ἦτανε παντρεμένος, καὶ τὸ ἔθεωροῦσε μεγάλο ἀτύχημα. Τὸ εἶχε ἓνα παράπονο καὶ κάποτε τὸ εἶπε στὴν ἀδερφή του, ποὺ τὸν παρηγοροῦσε καὶ τοῦ ἔδινε ἐλπίδες. — Ὁ Θεὸς εἶναι μέγας, τοῦ ἔλεγε.

Γι' αὐτὸ ὁ μπάρμπας ὁ Ἀντώνης ἀγαποῦσε πολὺ τὰ παιδιά τῆς ἀδερφῆς του καὶ ξεχωριστὰ τὸ Γιώργο, τὸ μεγαλύτερο ἀνίψι του. Ἔστερνε τακτικὰ λεφτὰ ἀπ' τὴν Αὐστράλια γιὰ νὰ σπουδάσῃ καὶ πάντα ἔγραφε, ὅτι πρέπει νὰ προχωρήσῃ τὸ παιδί στὰ γράμματα, νὰ βγάλῃ καὶ τὸ Σχολαρχεῖο.

Καὶ τὴ μητέρα του καὶ τὴν ἀδερφή του πάντα θυμότανε στέρνοντας χρήματα καὶ τῆς ἔγραφε, πὼς δὲ θέλει νὰ τοὺς λείπῃ τίποτε.

Στὸ Γιώργο τὸν ἀνιψιό του εἶχε ὑποσχεθῇ ἅμα βγάλει τὸ Σχολαρχεῖο νὰ τὸν πάρῃ μαζί του στὴν Αὐστράλια καὶ σιγὰ σιγὰ νὰ τὸν ἀφήσῃ στὸ ποδάρι του στὸ μαγαζί, γιὰ νὰ μπορέσῃ αὐτὸς νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα. Ὅχι γιατί εὑρίσκε στὴ ξενιτειὰ τίποτε τὸ ὁμορφο, κατάλληλο γιὰ τὸ παιδί, ἀλλὰ μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ κρατήσῃ τὸ μαγαζί, ποὺ μὲ ἰδρῶτα ἐδημιούργησε, λίγο ἀκόμη καιρὸ, ἕως ὅτου ἀποκτήσῃ τὰ κεφάλαια πού, κατὰ τὴν γνώμῃ του, θὰν τοῦ ἐχρειάζοντο γυρίζοντας στὴν Ἑλλάδα. Ἐπρεπεν ἄλλως τε καὶ τὸ παιδί νὰ δῇ λίγον κόσμον ἔξω ἀπ' τὸν περιορισμένον τόπον τοῦ Νησιοῦ.

Πράγματι ὁ Γιώργος πήγαινε καλὰ στὰ γράμματα, καὶ ἀπὸ τοὺς πρώτους ἔβγαλε τὴν τελευταία τάξη τοῦ Σχολαρχείου.

Ἀμέσως ἡ μητέρα του τὸν ἐτοίμαζε γιὰ τὴν Αὐστράλια ἐκπληρώνοντας τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ μπάρμπα του, ποὺ ἦτανε προσταγὴ γι' αὐτήν. Ἐκλαιγε ἀπὸ μέσα τῆς ἡ δόλια, γιατί θὰν τῆς ἔφευγε τὸ μονακρίβό της ἀγόρι σ' ἓνα ταξίδι ἄγνωστο καὶ ἀβέβαιον μὲ τόσους καὶ τόσους κινδύνους καὶ ἔλεγε

στή μητέρα της καὶ στή νύφη της, πὼς θὰ προτιμοῦσε πῶς πολὺ νὰ ἔστερνε τὸ Γιώργο στήν Ἀθήνα ἢ στὸν Πειραιᾶ σ' ἓνα μαγαζὶ γιὰ νὰ εἶναι κοντά της, παρὰ τόσο μακρυνὰ στήν Αὐστράλια.

"Ἐπρεπεν ὅμως ν' ἀκούσῃ τὸν ἀδερφό της πὺς τῆς εἶχε γράψῃ στὸ τελευταῖο γράμμα στέρνοντας καὶ ὅλα τὰ ἔξοδα, μόλις κάμῃ ἔξετάσεις ὁ Γιώργος ἀμέσως νὰ τὸν στείλουν μὲ κανέναν πατριώτη, πὺς θὰ πῆγαινε γιὰ κεῖ.

Καὶ ὅσον ἔνοιωθε νὰ ζυγώνῃ ἡ μέρα πὺς θ' ἀποχαιρετοῦσε τὸ ἀγαπημένο της παιδί, τόσον ἡ καρδιά της κτυποῦσε πῶς δυνατὰ καὶ τὰ μάτια της βουρκώνανε ἀπὸ δάκρυα.

Σκεπτότανε τὸ χαμὸ τοῦ πατέρα του καὶ ὅτι τὸν εἶχε ἀφήσει ὀρφανὸ 3 χρόνων καὶ τώρα, πὺς ἔγινε ἄντρος, ἦτανε ὑποχρεωμένη νὰ τὸν ταξιδέψῃ.

"Ἐκλαιγε, ἔκλαιγε, μὰ κρυφὰ πάντα ἀπ' τὸ ἀγαπημένο της ἀγόρι, γιὰτὶ δὲν ἤθελε μὲ τὰ δάκρυά της νὰ τὸ κάμῃ νὰ δειλιάσῃ, ὡς πὺς ἦρθεν ἡ μέρα τῆς ἀναχωρήσεως.

"Ἐφευγε γιὰ τὴν Αὐστράλια ὁ χωριανὸς Νικόλας Μυλωνόπουλος καὶ δέχτηκε νὰ συνοδέψῃ ὡς ἐκεῖ καὶ νὰ τὸ παραδώσῃ στὸν μπάρμπα του.

Ὁ Γιώργος, παιδί ἀκόμα μὲ παιδιακίσια καὶ ἀθώα κρίση, ἦτανε ὅλο χαρὰ γιὰ τὸ ταξίδι αὐτὸ καὶ ἡ μικρὴ του φαντασία γέμιζε ἀπὸ ὁμορφα καὶ παρὰξένα πράγματα.

Οὔτε ἓνα μικρὸ συνεφάκι δὲν σκοτείνιαζε τὸν ξάστερον οὐρανὸ τῆς φαντασίας του. Στὸ μικρὸ του μυαλὸ παρουσιαζότανε ἡ Αὐστράλια ὡς τόπος τῆς ἐπαγγελίας, γεμάτος χαρές, ἀπολαύσεις, διασκεδάσεις, πλούτη καὶ ξένος ἀπὸ κάθε δυστυχία, φτώχεια, πεῖνα καὶ στενοχώρια. Ἐπειτα ἀπὸ ταξίδι ἑνὸς μηνὸς ἔφτασε ἐπὶ τέλους στήν Αὐστράλια καὶ ἀντάμωσε τὸν μπάρμπα του.

Ἡ αἰφνίδια καὶ ἀπότομη μετατόπισή του ἀπὸ τὸν περιωρισμένο κόσμον τῆς πατρίδος του, ἀπὸ τὸ στενόχωρο περιβάλλον τοῦ χωριοῦ του, στὸ ἐλεύθερο καὶ πλούσιο περιβάλλον καὶ τὴν τρελλὴν κίνηση τῶν Μεγάλων Πόλεων, προξενοῦσε

στο μικρὸ καὶ ἄπειρο Γιώργο ἀλλεπάλληλες ἐκπλήξεις καὶ ἀπορίες σὲ βαθμὸ πὺν νὰ παύσῃ πιά τὸ ἀδύνατο μυαλό του νὰ συγκρατῇ ὅσα συμβαίνανε γύρω του. Ἔβλεπε χωρὶς νὰ βλέπῃ, ἄκουγε χωρὶς ν' ἀκούῃ. Μόνον ὅταν ἀντίκρουσε τὸν μπάρμπα του τὸν Ἀντώνη, ἄρχισε σιγὰ σιγὰ νὰ συνέρχεται καὶ νὰ αἰσθάνεται. Ἡ χαρὰ πὺν ἔνοιωσε ὁ ξενιτεμένος ὁ Μπάρμπα, μόλις εἶδε κοντά του τὸν Γιώργο, πὺν ἐρχότανε ἀπ' τὴν Ἑλλάδα, ἀπ' τὸ χωριό του, δὲν εἶναι εὐκολο νὰ περιγραφῇ. Μισὴ ὥρα κρατοῦσε κι' ἔσφιγγε τὸ παιδί στὰ γόνατά του, τὸ φιλοῦσε καὶ ἔκλαιγε, ἔκλαιγε...

Ἡ σκέψῃ του ἔφτανε πίσω στο χωριό του στὴν ἀγαπημένη του γυναικούλα, στὴν μητέρα του, στὴν ἀδερφή του... Θυμότανε ὅλα αὐτὰ ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος, σκεπτότανε ἀπ' τ' ἄλλο τίς στέρησεις, πὺν ὑπέφερε πέντε ὁλόκληρα χρόνια στὴν ξενητεία, μόνος ὁλομόναχος, συλλογιζότανε τὴν καταδίκη του, νὰ ζῇ μακριὰ ἀπὸ ὅ,τι εἶχεν ἀγαπήσει καὶ αἰσθανότανε τὴν ἀνάγκη νὰ κλάψῃ, νὰ κλάψῃ πολὺ...

Ὅταν τοῦ πέρασε ἡ πρώτη συγκίνηση καὶ κατώρθωσε νὰ γίνῃ κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του ὁ μπάρμπα ὁ Ἀντώνης, ἄρχισε νὰ ρωτᾷ τὸν Γιώργο γιὰ ὅλους στο χωριό, στο νησί.

Καὶ σὲ κάθε εὐχάριστη ἀπάντησῃ, τὸ πρόσωπο τοῦ ξενιτεμένου φωτιζότανε ἀπὸ μιὰν ἀνώτερη εὐχαρίστησῃ καὶ τὰ μάτια του καθρεφτιζανε τὴ λάμψῃ τῆς χαρᾶς. Ἔτσι πέρασαν ὥρες ὁλόκληρες, ἕως ὅτου ἡ κούραση ἀπ' τὴν πολλὴ δουλειὰ τῆς ἡμέρας καὶ ἀπ' τοὺς κόπους τοῦ ταξιδιοῦ τοὺς ἀνάγκασε νὰ κοιμηθοῦνε γιὰ νὰ σηκωθοῦν πρῶι πρῶι τὴν ἄλλην ἡμέρα.

Ὁ μπάρμπα ὁ Ἀντώνης πῆρε τὸ Γιώργο στο μαγαζὶ καὶ τὴν ἴδια μέρα τὸν ἔγραψε σὲ νυκτερινὸ σχολεῖο γιὰ νὰ μάθῃ τὴ γλῶσσα, καὶ σιγὰ σιγὰ ἄρχισεν ὁ Γιώργος νὰ κατατοπίζεται στὴ δουλειὰ. Μόλις συνῆλθεν ἀπὸ τὸ ταξίδι πρώτη του δουλειὰ ἦτανε νὰ γράψῃ στὴ μητέρα του, στὴν ἀδερφή του καὶ στὴ γιαγιά του. Τοὺς ἔγραψε μὲ λίγα λόγια τίς ἐκπλήξεις πὺν ἔδοκίμασε σ' ὅλο τὸ διάστημα τοῦ ταξιδιοῦ του, τοὺς ἀνάγγειλε μὲ ἰδιαίτερη χαρὰ καὶ ὑπερηφάνεια, πὺς πῆγαινε τὸ βράδυ σὲ σχολεῖο γιὰ νὰ μάθῃ ἀγγλικά.

Δὲν ξέχασε ἐπίσης νὰ γράψῃ δύο λέξεις σὲ καθέναν ἀπὸ τοὺς συμμαθητὲς καὶ φίλους του.

Πέραναγεν ὁ καιρὸς καὶ ὁ Γιώργος ἀρχίζει σιγὰ σιγὰ νὰ παίρνῃ τὴ θέσιν του στὸ μαγαζί, κατ'ὀρθὴν νὰ συνεννοῖται μὲ τοὺς πελάτες καὶ ἔτσι νὰ προσφέρῃ πιά θετικὰς ὑπηρεσίας στὸν μπάρμπα του.

Δὲν εἶχε περάσει ἓνας χρόνος ἀπὸ τότε ποὺ ἔφτασε στὸ Brisbane καὶ ἔγινε τέλειος στὸ μαγαζί, ἔμαθε ἀρκετὰ καλὰ τὴ γλῶσσα, συνείθισε στὴ δουλειά, καὶ ὁ μπάρμπαρ του ὁ βασανισμένος εὗρισκε μιᾶς ὥρας ἀνάπαυσιν.

Ὁ μπάρμπαρ ὁ Ἀντώνης ἦτανε εὐχαριστημένος ἀπ' τὸν ἀνιψιό του, τὸν εὗρισκε σοβαρόν, ὑπάκοον, προσεκτικόν, ἐπιμελὴ καὶ ἱκανόν. Καὶ ὅσον περνοῦσεν ὁ καιρὸς, τόσον ὁ Γιώργος γινότανε πιὸ τέλειος καὶ ἔδειχνε πιά καθαρά, πὼς μπορούσε νὰ διευτύνῃ καὶ μόνος του τὸ μαγαζὶ δίνοντας ἔτσι εὐκαιρία στὸν μπάρμπαρ του, νὰ ξαναγυρίσῃ στὴν Ἑλλάδα.

Αὐτὸς ὅμως, ποὺ εἶχε πείρα τῆς ζωῆς καὶ τῶν νέων, δὲν νόμιζε πὼς ἔπρεπε νὰ τὸν ἀφήσῃ μόνον ἀπὸ τώρα στὸ μαγαζὶ· ἐκάθισε κοντὰ του ἀκόμῃ τέσσερα χρόνια, τὸν παρακολούθησε, τὸν κατάλαβε καλὰ-καλά, καὶ μιὰν ἡμέρα ἀφοῦ ἔκλεισαν τὸ μαγαζὶ τὸ βράδυ καὶ πῆγαιναν σπíti γιὰ νὰ κοιμηθοῦν τοῦ λέει: «Ἄκουσε, Γιώργο, νομίζω πιά πὼς εἶναι καιρὸς νὰ γυρίσουμε στὴν Ἑλλάδα, ἀρκετὰ ὑποφέραμε στὴν ξενιτειά. Τὸ ψωμὶ τῆς ξενιτειᾶς, ὅσο πλούσιο καὶ ἂν εἶναι, πάντα ξυνὸ εἶναι καὶ τίποτ' ἄλλο δὲν μπορεῖ νὰ τὸ γλυκάνῃ παρὰ ἓνα ξεροκόμματο τοῦ χωριοῦ σου. Τὰ χρήματα ποὺ ἀπόκτησα ἐγὼ πρὶν ἔλθῃς καὶ ἐκεῖνα ποὺ ἐβγάλαμε μαζὶ εἶναι ἀρκετὰ γιὰ νὰ δημιουργήσουμε μιὰ δουλειὰ στὴν Ἑλλάδα, κοντὰ στὸ σπíti μας. Θὰ ἤμαστε πάλι μαζὶ καὶ ἂν ἐξακολούθῃς νὰ δείχνῃς τὴν ἴδια διαγωγὴ καὶ ἐπιμέλεια, ποὺ ἔδειξες ἐδῶ ἔννια χρόνια τώρα, νὰ εἶσαι βέβαιος, πὼς ἡ περιουσία μας θὰ αὐξηθῇ καὶ ἡ εὐχαριστήσή μας θὰ εἶναι ἀνέκφραστη, γιὰτὶ θὰ βρισκόμαστε μὲς στὸ σπíti μας.

Δὲν πρέπει ὅμως νὰ φύγουμε καὶ οἱ δύο μαζὶ, ἐξακολούθησεν ὁ μπάρμπαρ ὁ Ἀντώνης. Ἐγὼ θὰ φύγω πρῶτα, νὰ

πάω στήν Ἑλλάδα, νὰ τακτοποιήσω τὰ πράματα, νὰ βρῶ τὴ νέα μας δουλειὰ καὶ ὕστερα ἀπὸ ἓνα χρόνο ἀπὸ σήμερα θὰ πουλήσης τὸ μαγαζί καὶ θὰ ἔρθῃς καὶ σὺ νὰ ἐργαστοῦμε μαζί. Σὲ καθιστῶ ὁμως προσεκτικὸν νὰ δείξης καὶ στὸ διάστημα αὐτὸ πὺν θὰ μείνης μόνος, τὴν ἴδια διαγωγὴ πὺν ἔδειξες ἴσα με τώρα. Πρῶτα-πρῶτα νὰ ἔχῃς στὸ νοῦ σου ὅσα σοῦ ἔχω πεῖ γιὰ τὶς κακὲς συναναστροφές καὶ γενικὰ γιὰ τοὺς φίλους».

Ὁ Γιώργος ἀπ' τὴ μιὰ μεριά λυπότανε, γιὰτὶ θὰ ἔφευγεν ὁ Μπάρμπας, πὺν τὸν θεωροῦσε γιὰ πατέρα καὶ ἔτσι θὰ ἔμενε ὀλομόναχος, ἀπ' τὴν ἄλλην ὁμως μεριά ἦτανε γεμᾶτος χαρά, πὺν θὰ γύριζε κι' αὐτός, ἔστω καὶ ὕστερα ἀπὸ ἓνα χρόνο στήν Ἑλλάδα, στήν πατρίδα του, στὸ χωριό του, πὺν εἶχε τόσο πολὺ ἀποθυμήσῃ.

Θὰ ξανάβλεπε ἔπειτα ἀπὸ δέκα χρόνια τὴ μητέρα του, τὴν ἀδερφοῦλα του, θὰ ξαναβρισκότανε ἀνάμεσα στὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ μὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, πὺν τοῦ εἶχαν ἀφήσει τόσες καὶ τόσες ἀξέχαστες ἀναμνήσεις καὶ ἐντυπώσεις. Θὰ βρισκότανε πάλι στὰ ἱερὰ καὶ ἅγια χώματα τῆς πατρίδος του, ἐκεῖ πὺν γεννήθηκε, μεγάλωσε, ἔπαιξε, ἔμαθε τὰ πρῶτα γράμματα!

Ὡρκίστηκε στὸν Μπάρμπα του, πὺς θὰ φυλάξῃ πιστὰ καὶ στὸ μέλλον τὶς πολὺτιμες συμβουλές του.

Ἐπειτα ἀπὸ ταξίδι ἑνὸς περίπου μηνὸς ξανάβλεπε ὁ μπάρμπας ὁ Ἀντώνης τὸ χωριό του, τοὺς δικούς του, πὺν εἶχε νὰ δῇ 15 χρόνια.

Ξανάβρισκε τὴ μητέρα του στὸ χεῖλος τοῦ τάφου, γιὰ πιά, τὴ γυναῖκά του, μαραμμένη ἀπὸ τὴ μοναξιά καὶ τὴν ἀγωνία τῆς ξενιτειᾶς, πὺν τῆς εἶχεν ἀφαιρέσει κάθε διάθεση γιὰ εὐχαρίστηση, τὴν ἀδερφή του τὴ χήρα, μὲ τὴν ἀδιάκοπην ἀγωνία νὰ ξαναδῇ τὸ παιδί της, τὸ Γιώργο, καὶ τὴν ἀνιψιά του, τὴν Ἀφροδίτη, κορίτσι 18 χρόνων.

Ἀνάμεσα στοὺς παλιοὺς γνωρίμους του στὸ χωριό, στὸ νησί, σημείωσε πᾶλλες ἀπουσίες... Πέρασαν τόσα χρόνια...

Καὶ ξανάβρισκε πάλι τὸ χωριὸ τὸν διασκεδαστικὸν τὸν μπάρμπα τὸν Ἀντώνη καὶ τὸ σπίτι του, ποὺ 15 ὀλόκληρα χρόνια ἦτανε σχεδὸν κλειστό, ἀποκτοῦσε πάλι τὸν νοικοκύρη του, τὸ φῶς του, τὴ ζωὴ του.

Ὅλων τὰ πρόσωπα ἦτανε χαρούμενα.

Μόνον τῆς ἀδερφῆς του τῆς Εἰρήνης παρουσίαζε ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ ὕφος ἀνθρώπου σκεπτικοῦ καὶ ἀφηρημένου, λὲς καὶ τὸ μυαλό της βρισκότανε κάπου ἄλλου.

Σκεπτότανε τὸ μονάκριβό της ἀγόρι, ποὺ ἀπόμεινε μόνο νὰ συνεχίσῃ τὴ δουλειὰ τοῦ μπάρμπα τοῦ ἐκεῖ πέρα στὰ ξένα... Χίλιες δυὸ σκέψεις ἀνησυχαστικὲς περνοῦσαν ἀπ' τὸ μυαλό της, χίλια δυὸ πράματα, πάντα κακά, φανταζότανε γιὰ τὸ παιδί της. Τάχα θὰ ἔχῃ τὸ νοῦ του, σκεπτότανε, στὴ δουλειά, ἢ μήπως μπλέξῃ μὲ κακοὺς φίλους καὶ παραμελήσῃ τὸ μαγαζί, καὶ τότε μαζί μ' αὐτὸν πᾶνε καὶ τὰ εὐγενικὰ ὄνειρα τοῦ μπάρμπα του! Τάχα θὰ προσέχῃ, συλλογιζότανε, νὰ μὴν κρυώσῃ, νὰ μὴν ἀρρωστήσῃ, γιατί, ἀλίμονον, ἂν ἀρρωστήσῃ ὕστερα ἀπ' τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Μπάρμπα του, κανένας δὲν θὰν τὸν πρόσχε, κανένας δὲν θὰ ἐνδιαφερότανε γι' αὐτὸν ὅσον ἔπρεπε...

Ἡ τελευταία αὐτῇ σκέψῃ ἐβασάνιζε τὴ δυστυχισμένη μητέρα, γιατί πολὺ ἐφοβότανε τὶς ἀρρώστειες. Εἶχεν ἀκούσει, πὼς πολλοὶ πεθάνανε, στὴν Ἀμερικὴ καὶ στὴν Αὐστράλια ἀπὸ διάφορες ἀρρώστειες καὶ τελευταία μάλιστα ὁ θάνατος τοῦ παιδιοῦ τοῦ Κώστα Πανάρετου ἀπὸ τὸν Ποταμό, τὴν ἔκανε τρελλὴ ἀπὸ φόβο καὶ ἀγωνία γιὰ τὸ ἀγαπημένο της παιδί.

Μετροῦσε τὶς ἡμέρες καὶ τὶς ὥρες, λογάριαζε πότε πρέπει νὰ γυρίσῃ στὴν Ἑλλάδα ὁ Γιώργος, σύμφωνα μὲ τὰ λεγόμενα τοῦ ἀδερφοῦ της, καὶ κάθε μέρα, ποὺ περνοῦσε μπροστὰ ἀπ' τὸν Ἅγιον Χαράλαμπο, πηγαίνοντας στὰ κτήματα, ἔκανε τὸ σταυρό της καὶ παρακαλοῦσε τὴν Παναγία τὴ Μυρτιδιώτισσα νὰ φυλάξῃ τὸ παιδί της ἀπὸ κάθε κακό.

Ὁ Γιώργος σὰν ἔμεινε μόνος στὸ μαγαζὶ ἔγινε πιὸ σκε-

πτικὸς καὶ σοβαρὸς ἀπ' ὅ,τι ἦτανε σὰν εἶχε καὶ τὸν μπάρμπα του, ἄφησε κατὰ μέρος κάθε σχέση με φίλους καὶ γνωστούς καὶ δὲν κύταζε τίποτα ἄλλο ἀπὸ τὴ δουλειά του. Κτυπάγανε ἀκόμα στ' αὐτιά του, σὰν καμπάνες, τὰ λόγια τοῦ μπάρμπα του, σὰν ἔφευγε. Πρῶι πρῶι πήγαινε στὸ μαγαζί, ἐπέβλεπε πάντα μόνος του ὅλη τὴν ἡμέρα καὶ τὸ βράδυ ἀφοῦ ἔκλεινε ἔκανε ἓνα μικρὸ περίπατο μόνος του, κ' ὕστερα ἴσα στὸ σπίτι γιὰ ὕπνο. Ἦθελε νὰ φανῇ ἀντάξιος στὶς προσδοκίες τοῦ Μπάρμπα του.

«Πρόσεξε, παιδί μου, τοῦγραφε καὶ ἡ μητέρα του ἀπὸ τὸ χωριό, νὰ μὴν ντροπιᾷσης τὸν μπάρμπα σου, πὺ ἐμπιστεύτηκε σὲ σένα μιὰ ὁλόκληρη περιουσία».

Καὶ γιὰ πολλοὺς μῆνες πήγαινε καλὰ ὁ Γιῶργος στὸ μαγαζί. Ἐνα πρῶι ὅμως, πὺ σηκώθηκε νὰ πάη ὅπως πάντα ν' ἀνοίξη, αἰστάνθηκε τὸν ἑαυτὸ του ὅχι καὶ τόσο καλὰ, ἓνα βάρος τοῦ ἐπίεζε τὸ κεφάλι, ἐδοκίμασε νὰ ντυθῇ καὶ νὰ βγῇ ἔξω, ἀλλὰ δὲν μποροῦσε νὰ στηριχθῇ στὰ πόδια του. Βάζει τὸ χέρι στὸ κεφάλι του καὶ τὸ αἰστάνεται νὰ καίη σὰν φωτιά. Τότε κατάλαβε πὺς εἶχε πυρετό. Φώναξε τὸ γιατρό, πὺ τὸν κύταξε καλὰ-καλὰ καὶ τοῦ εἶπε πὺς εἶναι κρυωμένος καὶ δὲν πρέπει νὰ βγῇ πρὶν περάσουν 6 ἡμέρες, τοῦ ἔδωσε κάτι γιατρικὰ καὶ τὸν καθυσύχασε, ὅτι δὲν εἶναι τίποτα καὶ θὰ περάση. Τὴν ἄλλην ἡμέρα αἰστανότανε καλύτερα τὸν ἑαυτὸ του καὶ μετὰ 3 ἡμέρες σηκώθηκε, ἐνῶ ὁ γιατρὸς τοῦ εἶχε πει νὰ καθήσῃ μέσα 6 ἡμέρες.

Ἄν καὶ δὲν ἔνοιωθε τελείως καλὰ τὸν ἑαυτὸ του ὁ Γιῶργος, ἐξακολουθοῦσεν ὅμως νὰ πηγαίνει πρῶι στὸ μαγαζί, νὰ ἐργάζεται καὶ ἔτσι νὰ ἐκτίθεται σὲ ρέματα καὶ κρυολογήματα. Μετὰ 15 ἡμέρες ἀναγκάστηκε πάλι νὰ πέσῃ στὸ κρεβάτι, γιὰτὶ δὲν μποροῦσε νὰ σταθῇ στὰ πόδια του ἀπὸ τὸν μεγάλον πυρετό.

Ὁ γιατρός, πὺ τὸν ξαναεἶδε, τὸν μάλωσε καὶ τὸν κατέστησε προσεκτικό, νὰ ἐκτελῇ κατὰ γράμμα τίς συμβουλές του.

Ὁ πυρετὸς ἀρχίζει νὰ ὑποχωρῇ, ἀλλὰ ἓνας ἀπαίσιος βῆχας στενοχωροῦσε τὸ Γιῶργο πάρα πολύ.

Πέρασε ἓνας δλόκληρος μῆνας γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ ση-
κωθῇ ἀπ' τὸ κρεβάτι.

Καὶ αἰστάνθηκε βαθειὰ τὴν ἀπουσία τοῦ Μπάρμπα του,
τὴν ἔλλειψη ἑνὸς ἀνθρώπου, πὺ νὰ ἐνδιαφερθῇ στοργικὰ
γιαυτόν, ἐμακάριζε ἐκείνους, πὺ μποροῦν νὰ ζοῦν ἀνάμεσα
στοὺς δικούς των ἀνθρώπους, γιὰ νὰ βρῖσκεται κοντά τους
σὲ μιὰν ἀρρώστεια, σὰν τὴ δική του, ἓνας πατέρας ἢ μιὰ
μητέρα, ἓνας ἀδερφὸς ἢ ἀδερφή, ἓνας συγγενής, ἓνας φί-
λος τέλος.

Καὶ ἐδοκίμασε πολὺ τὴν πικρία τῆς ξενιτειᾶς καὶ τῆς
ἀπομονώσεως.

Περνοῦσαν οἱ ἡμέρες καὶ ζύγωνε ὁ καιρὸς πὺ ἐπρεπε
νὰ πουλήσῃ τὸ μαγαζὶ καὶ νὰ γυρίσῃ στὴν Ἑλλάδα, σύμφωνα
μὲ τὴν ἐντολὴ τοῦ μάρμπα του, καὶ ἡ καρδιά του πλημ-
μύριζε ἀπὸ χαρά. Ξαναρρώστησεν ὅμως πάλι καὶ ὁ πυρετὸς
ὄχι μεγάλος, ἐρχότανε σὲ ὠρισμένην ὥραν τακτικὸς καὶ ἐξαν-
τιλοῦσε τὸ Γιώργο. Τὸ πρόσωπό του, ἄλλοτε ροδοκόκκινο καὶ
ζωηρό, φαινότανε κίτρινο δίχως ζωὴ καὶ ὁ ὀργανισμὸς του
ἐδείχνε φανερὰ τὰ σημάδια τῆς ἐξαντλήσεως.

Σ' αὐτὴ τὴν κατάστασι βρισκότανε, ὅταν ἔλαβε γράμμα
ἀπὸ τὸν μάρμπα του ἀπ' τὴν Ἑλλάδα, πὺ τοῦ ἔγραφε νὰ
πουλήσῃ τὸ μαγαζὶ στὴν καλύτερη τιμὴ πὺ θὰ μποροῦσε
νὰ πιτύχῃ καὶ νὰ γυρίσῃ μὲ πρώτην εὐκαιρίαν. Καὶ τοῦ ἐπρο-
ξένησε τόση χαρὰ καὶ ἀνακούφιση τὸ γράμμα αὐτό!... Βάλ-
σαμο σωστό!... Φαντάστηκε γιὰ μιὰ στιγμὴ τὸ χωριό του,
τοὺς δικούς του, τὴ μητέρα του, τὴν ἀδερφοῦλα του τὴν
Ἀφροδίτη, πὺ τὴν εἶχεν ἀφήσει κοριτσάκι καὶ θὰ τὴν εὗρι-
σκε τώρα κόρη τῆς παντρειάς, ἐντελῶς ἀγνώριστη, σκέφτηκε
πὺς τελειώνανε καὶ γι' αὐτόν τὰ βάσανα, καὶ τὸ κίτρινα-
σμένο πρόσωπό του πῆρε κάποιον ἄλλο χρῶμα ζωηρὸ κι' ἓνα
ὕψος τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ἀνακουφίσεως.

Μέσα σὲ 10 ἡμέρες ἐπούλησε τὸ μαγαζὶ, ἐπῆρε τὰ λεπτὰ
(25,000 λίρες), ἐτοίμασε τὰ πράματά του, ἐψώνισε δῶρα γιὰ
ὅλους τοὺς δικούς του καὶ ἄφηνε γιὰ πάντα τὸ Brisbane.

Ἡ χαρὰ πὺ αἰστανότανε γιαντό, ἔδινε νέες δυνάμεις στὸ
ἐξαντλημένο ἀπ' τὸν πυρετὸ σῶμά του καὶ αἰστανότανε τὸν

ἐαυτό του πολὺ καλὰ, καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά, τὴν ὥραν ποὺ κρατῶντας τὴ μικρὴ του βαλίτσα ἔμπαινε στὸ βαπόρι γιὰ νὰ γυρίσῃ στὴν Ἑλλάδα.

Ἡ ἰδέα, ὅτι σὲ 20 ἡμέρες θὰ βρισκότανε ἀνάμεσα σ' ὅ,τι εἶχεν ἀγαπήσει πιὸ πολὺ ἀπ' ὅλα στὸν κόσμον καὶ ποθήσει, τὸν ἔκανε τρελλὸν ἀπὸ χαρὰ καὶ συγκίνηση.

Ἐκανε τὸ σταυρό του, εὐχαριστῶντας τὴν Παναγία τὴ Μυριτιδιώτισσα ποὺ τὸν ἄξιωνε καὶ τότε βοηθοῦσε νὰ γυρίσῃ στὴν Ἑλλάδα, στὴν ἀγαπημένη του πατρίδα.

Τὸ βαπόρι ἄφηνε σὲ λίγο τὰ φιλόξενα νερὰ τῆς Αὐστρίας, παίρνοντας μαζί πολλοὺς ξενιτεμένους ποὺ γύριζαν ὕστερα ἀπὸ μεγάλην ἀπουσία στὴν πατρίδα τους. Σ' ὅλων τὰ πρόσωπα ἦτανε καθαρὰ ζωγραφισμένη ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἀνακούφιση.

Ὁ Γιώργος τὶς πρώτες 3 ἡμέρες πέρασε καλὰ στὸ βαπόρι, μὰ τὴν τετάρτη τοῦ ξανάρθε πάλι πυρετός, δυνατώτερος αὐτὴ τὴ φορά, καὶ αἰστανότανε τὶς δυνάμεις νὰ ἔξαντλοῦνται. Τοῦ πέρασε ὁ πυρετὸς ὕστερα ἀπὸ κάμποσες ὥρες, μὰ τοῦ ξανάρθε πάλι τὴν ἄλλην ἡμέρα ἀκριβῶς τὴν ἴδια ὥρα. Κι' αὐτὸ γινότανε σ' ὅλο τὸ διάστημα τοῦ ταξιδιοῦ.

Αὐτὲς οἱ συχνὲς προσβολὲς τοῦ πυρετοῦ τὸν ἐξάντλησαν φοβερὰ. Στὸ Πόρτο, σὰν ἔφτασε, χρειάστηκε νὰ τὸν βοηθήσουν 2 ἄλλοι συνταξιδιωτὲς γιὰ νὰ κατέβῃ ἀπ' τὸ βαπόρι καὶ νὰ πάῃ στὸ πρῶτο νοσοκομεῖο νὰ ζητήσῃ περιθάλψη.

Δέκα ἡμέρες ἔμεινε στὸ Νοσοκομεῖο ὁ Γιώργος γιὰ νὰ συνέλθῃ καὶ μπορέσῃ νὰ συνεχίσῃ τὸ ταξίδι του.

Δέν ἔγραψε τίποτε, σὰν βγῆκε στὸ Πόρτο, οὔτε στὴν μητέρα του, οὔτε στὸν μπάρμπα γιὰ τὴν ἀρρώστεια του. Δέν ἤθελε νὰ τοὺς κάμῃ νὰ στενοχωρηθοῦν.

Ὅταν βρισκότανε ἀκόμα στὸ Νοσοκομεῖο αἰστανότανε γιὰ πρώτη φορά ἓναν πόνο στὴν πλάτη καὶ εἶχε παρατηρήσει, ὅτι μὲ ἰδιαίτερη προσοχὴ τὸν ἐξέταζαν οἱ γιατροὶ καὶ οἱ νοσοκόμες. Θὰ ἔλεγε κανένας, πὼς ἦτανε ἐτοιμοθάνατος καὶ τὸν λυπόντουσαν σὰν τὸν ἔβλεπαν.

Ὅταν ἐξητοῦσε ἀπὸ τοὺς γιατροὺς πληροφορίες γιὰ τὴν ἀρρώστεια του, τοῦ ἀπαντοῦσαν ξερὰ-ξερά, ὅτι δὲν ἔχει τίποτα, εἶναι λίγο κρυωμένος καὶ νὰ προσέχη νὰ μὴν κρυολογήσῃ περισσότερο. Τίποτε ἄλλο.

Ἡ μυστικότητα αὐτῇ, κάτι ἰδιαίτερες συνομιλίες καὶ κουβέντες σὰ συνθηματικές, πὺν ἔκανεν ὁ γιατρὸς μὲ τὴ νοσοκόμο, κυτάζοντας αὐτὸν καὶ ὕστερα ἢ ἀτονία καὶ ἡ ἀδιαθεσία πὺν αἰστανότανε ἐξ αἰτίας τῆς ἀρρώστειας, ἔκαναν τὸ Γιώργο σιγὰ σιγὰ νὰ πιστεύῃ ὅτι κάτι σοβαρὸ συμβαίνει μὲ τὴν ὑγεία του, καὶ ἀπὸ τὸ μυαλό του οἱ πλὺ ἀπαισιόδοξες σκέψεις περνούσανε.

Μὲ τέτοιους συλλογισμοὺς μπῆκε στὸ βαπόρι ὁ Γιώργος γιὰ τὸν Πειραιᾶ.

Ἕνα ἀνθρώπινο ναύαγιο. — «Σωθῆκανε τὰ ψέματα, ἔλεγε ἀπὸ μέσα του, σὲ 2 ἡμέρες θὰ εἶμαι στὸν Πειραιᾶ καὶ ἂν ἔχη βαπόρι θὰ φύγω ἀμέσως γιὰ τὸ Τσιρίγο».

Πόσο βιαζότανε νὰ πατήσῃ γρήγορα τὸ ἄγιο χῶμα τοῦ νησιοῦ του, πὺν ἀναγκάστηκε νὰ ἐγκαταλείψῃ γυρεύοντας καλύτερη τύχη στὴν ξενιτειά!

Καὶ πὺς θὰ ἀντίκρυζε τὴ μητέρα του, τὴν ἀδερφοῦλα του; Τάχα θὰ τὸν ἀναγνωρίζανε; Εἶχε φύγει ἐδῶ καὶ 10 χρόνια παιδάκι ἀμούστακο, ἐντελῶς ἀσήμαντο καὶ γύριζε ἄντρας...

Μὲ τὴν ἀδυνατισμένη ἀπὸ τὶς ταλαιπωρίες καρδιά του γεμάτη λαχτάρα μπῆκε στὸ βαπόρι καὶ σὲ λίγο ἄφηνε τὴν Αἴγυπτο.

Τρεῖς ἡμέρες βάσταξε τὸ ταξίδι αὐτό. Θὲς ἀπ' τὴ προηγούμενην ἐξάντληση, θὲς ἀπ' τὴ θάλασσα πὺν βρῆκαν στὸ πέλαγος, ἦτανε τὸ βαπόρι τόσο μικρό, ὁ Γιώργος φτάνοντας στὸν Πειραιᾶ σχεδὸν ἀναίσθητος, μόλις μποροῦσε νὰ στηρίξῃ τὰ πόδια του, κατάκοπος, κιτρινιασμένος, σωστός σκελετός.

Ἡ σκέψη ὅμως πὺς ἔφτασε πιά καὶ πατοῦσε ἐλληνικὸ χῶμα, τοῦ ἔδωσε ἀρκετὸ κουράγιο, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ πάῃ ὡς τὸ ἀπέναντι ξενοδοχεῖο.

Ἔπεσε νὰ ἡσυχάσῃ λίγο, ἀλλὰ δὲν μποροῦσε. Αἰστανότανε μεγάλη ζέστη, λὲς καὶ καιγότανε. Εἶχε ξανάρθει ὁ πυρετός μὲ μεγάλην ἔνταση.

Ὁ γιατρός, πὺν ἦρθε νὰ τὸν δῇ, τοῦ συνέστησε μαζὶ μὲ κάτι ἄλλα φάρμακα νὰ προσέχῃ νὰ μὴ ξανακρυολογήσῃ καὶ νὰ φύγῃ τὸ γρηγορώτερο νὰ πάῃ σ' ἐξοχή, σὲ καθαρὸν ἀέρα.

«Ὁ ἀέρας, πὺν θὰ ἀναπνέῃς, παιδί μου, τοῦ εἶπεν ὁ γιατρός, πρέπει νὰ εἶναι καθαρὸς, παρθένος καὶ γιαντὸ νὰ πᾶς σ' ἐξοχή, πάνω σὲ βουνὸ καὶ νὰ ἔχῃς καὶ καλὴ διατήρηση».

Ἀπὸ τίς συμβουλὲς αὐτὲς τοῦ γιατροῦ κατάλαβεν ὁ Γιώργος, πὺς δὲν ἦτανε καλὰ. Ὁ καθαρὸς ἀέρας, ὁ βῆχας, ὁ πυρετὸς ὁ τακτικός, ἡ ἀτονία κλπ. ἔδειχναν καθαρὰ ποιά ἦτανε ἡ ἀρρώστεια του... Καὶ ὅσο σκεφτότανε, τόσον αἰστανότανε νὰ τοῦ φεύγουν οἱ λίγες δυνάμεις, πὺν τοῦ εἶχαν ἀπομείνει.

Τὴν ἄλλην ἡμέρα ὁ πυρετὸς ἔπεσε καὶ ὁ Γιώργος σηκώθηκε καὶ πῆγε στὸ Τηλεγραφεῖο γιὰ νὰ τηλεγραφήσῃ στὴ μητέρα του καὶ στὸν μπάρμπα του, ὅτι ἔφτασε καλὰ καὶ ὅτι θὰ πῆγαινε μὲ τὸ πρῶτο βαπόρι, πὺν ἔφευγε ὕστερα ἀπὸ 2 ἡμέρες.

Τὸ Σάββατο τὸ πρωί, ἔβγαλε τὸ εἰσιτήριο, τακτοποίησε τὰ πράματά του καὶ τὸ ἀπόγεμα στίς 6 1/2 βρισκότανε πάνω στὸ βαπόρι γιὰ τὴν Ἀγία Πελαγία.

Στὸ χωριὸ κάτω, ἡ μητέρα του καὶ ὁ μπάρμπα του, ὕστερα ἀπ' τὸ τηλεγράφημα, πὺν ἔλαβαν ἀπ' τὴν Αὐστράλια, ὅταν ἔφευγεν ἀπ' ἐκεῖ, δὲν εἶχαν λάβει κανένα ἄλλο νεώτερο.

Ὁ μπάρμπα ὁ Ἀντώνης, πὺν ἤξερε τίς ἀποστάσεις, πότε θὰ ἔφτανε στὸ Πόρτο καὶ πότε στὸν Πειραία, περίμενε ἀπὸ δῶ καὶ τρεῖς ἡμέρες τηλεγράφημα.

Ἀλλὰ τίποτα. Περνοῦσαν οἱ ἡμέρες καὶ πονθενὰ τηλεγράφημα.

Ἀρχισε ν' ἀνησυχῇ γιὰ τὴν ἀργοπορίαν αὐτὴ, δὲν ἔλεγε ὅμως τίποτα στὴ ἀδερφή του, γιὰ νὰ μὴ τὴν κἀνῃ ν' ἀνησυχῇ καὶ δικαιολογοῦσε τὴ καθυστέρησην ὅπως-ὅπως.

Ξημέρωνε τὴν ἄλλην ἡμέρα Παρασκευὴ καὶ σκεφτότανε ὁ μπάρμπα ὁ Ἀντώνης, ὅτι, ἐὰν δὲ λάβῃ καὶ τὴν ἡμέρα αὐτὴ τηλεγράφημα, τὰ πράματα δὲ θὰ ἔταν καθόλου εὐχά-

ριστα. Ἀσφαλῶς θὰ εἶναι ἄρρωστος ὁ Γιώργος, συλλογιζότανε καὶ ἀνησυχοῦσε πάρα πολύ, γιατί δὲν ἤξερε ποῦ βρισκότανε ἄρρωστος; στὸν Πειραιᾶ ἢ στὸ Πόρτο; Θὰ περιμένω καὶ αὔριο καὶ ἂν δὲν ἔχουμε εἶδηση, θὰ τηλεγραφήσω στὸ Πειραιᾶ, ἔλεγε μὲ τὸ μυαλό του.

Πλησίαζε μεσημέρι, ὅταν ὁ τηλεγραφετὴς τοῦ Ποταμοῦ «διεβίβαζε τηλεφωνικῶς» στὸ χωριὸ τὸ τηλεγράφημα τοῦ Γιώργου ἀπ' τὸν Πειραιᾶ.

Ὁ Μπάρμπας, ποὺ περίμενε μὲ ἀγωνία τὸ τηλεγράφημα αὐτό, αἰστάνθηκε μεγάλη ἀνακούφιση καὶ ἔτρεξε νὰ πάρῃ τὰ συχαρίκια στὴν ἀδερφή του, ποὺ μπροστὰ στὴν Παναγία γονατιστὴ προσευχότανε ἐκείνη τὴ στιγμή γιὰ τὸ παιδί της.

Τρελλὴ ἀπ' τὴ χαρὰ καὶ τὴ συγκίνηση, ἄρπαξε τὸ τηλεγράφημα ἀπ' τὰ χέρια τοῦ ἀδερφοῦ της καὶ ἄρχισε νὰ τὸ φιλῇ κλαίγοντας.

Λίγες ὥρες ἀκόμα, καὶ θὰ ἔσφιγγε στὴν ἀγκαλιά της τὸν Γιώργο, τὸ ἀγαπημένο της παιδί.

Χρόνια τώρα καρτεροῦσε τὴν ὥραν αὐτὴ τὴν ποθητὴ καὶ γι' αὐτὸ ἔβλεπε μὲ κάποια δυσπιστία τὸ τηλεγράφημα καὶ σκεφτότουνε τὸ χρονικὸ διάστημα ἕως ὅτου φτάσῃ τὸ βαπόρι ἀπ' τὸν Πειραιᾶ.

Ἀρχισεν ἀμέσως νὰ συγυρίζῃ τὸ σπίτι, ἔβγαλεν ἀπ' τὴ κασέλα καὶ στόλισε τὶς κάμερες μὲ τὰ ὁμορφότερα πράματα, ποὺ εἶχεν ἀπὸ προῖκα καὶ ἀπὸ δῶρα τοῦ Γιώργου καὶ τοῦ ἀδερφοῦ της.

Σκούπισε, ξεσκόνισε, καθάρισε ὅλο τὸ σπίτι ἴσα μὲ τὸ βράδυ. Καὶ ἔπρεπε νὰ βιαστῇ, γιατί τὴν ἄλλην ἡμέρα, Κυριακὴ, θὰ κατέβαινε στὴν Ἀγία Πελαγία περιμένοντας τὸ βαπόρι. Ὁ μπάρμπας ὁ Ἀντώνης τῆς εἶπε νὰ καθίσῃ σπίτι καὶ αὐτὸς θὰ κατεβῇ νὰ παραλάβῃ τὸ Γιώργο, ἀλλὰ μὲ κανέναν τρόπο δὲν ἤθελε νὰ τῆς πάρουν τὴν εὐτυχία καὶ τὴν τιμὴ νὰ ὑποδεχτῇ πρώτη αὐτὴ τὸ παιδί της.

Ὅλη τὴ νύχτα δὲν μπόρεσε νὰ κλείσῃ μάτι. Δὲ σκεφτότανε τίποτ' ἄλλο ἀπ' τὸ Γιώργο. Παρακαλοῦσε τὴ Παναγία τὴ Μερτιδιώτισσα νὰ κάμῃ καλὸν καιρὸ, γιὰ νὰ ταξιδέψῃ ὁμορφα καὶ ἀναπαυτικὰ τὸ παιδί της ποὺ ἐρχότανε ἀπὸ ἕνα

τόσο μακρυνὸ ταξίδι. Καὶ ἡ σκέψη αὐτή, ποὺ γιὰ πρώτη φορά τῆς ἔρχότανε στὸ κεφάλι, μήπως ὁ καιρὸς δὲν εἶναι καλὸς καὶ ὑποφέρη, λιγότευε τῇ χαρὰ καὶ τὴν ἔκανε πολλές φορές σκεπτικὴ καὶ μελαγχολικὴ.

Σηκώθηκε δύο-τρεῖς φορές τὴ νύχτα γιὰ νὰ δῇ τὸν καιρὸ καὶ τίς τρεῖς φορές δὲ γύρισε στὸ κρεβάτι της εὐχαριστημένη. Τὴν τρίτη μάλιστα φορά γυρίζοντας νὰ κοιμηθῇ αἰστανότανε μεγάλη στενοχώρια, γιὰτὶ ἔξακριβωνεν, ὅτι ὁ ἀγέρας, ποὺ σηκώθηκε τὴ νύχτα ἄρχιζε σιγὰ-σιγὰ νὰ δυναμώνη καὶ ἔτσι τὸ ταξίδι τοῦ Γιώργου δὲ θὰ ἔτανε πολὺ ἥσυχο.

Ξημέρωσε ὁ Θεὸς τὴν ἡμέρα καὶ ἡ κερά Ἑρήνη ἐτοιμαζότανε γιὰ τὴν Ἀγία Πελαγία. Ἦρθε στὸ ἀναμεταξὺ καὶ ὁ ἀδερφός της, ὅχι καὶ πολὺ εὐχαριστημένος ἀπ' τὸν καιρὸ. Παρατηροῦσε, πὼς ὁ βορριᾶς ὅσον πηγαινε καὶ δυνάμωνε καὶ ἂν ἔξακολουθοῦσε ἔτσι, ἦτανε ζήτημα, ἂν θὰ ἔπιανε τὸ βαπόρι.

Αὐτὰ ἐσκεπτότανε ὁ μάρμπας ὁ Ἀντώνης καὶ μολονότι δὲν ἤθελε νὰ φανερώσῃ καθαρὰ τοὺς φόβους, ποὺ εἶχε, στὴν ἀδερφή του φαινότανε πολὺ ἀνήσυχος.

Ἦτανε ἡ πρώτη Κυριακὴ, ποὺ δὲν θὰ πηγαινε στὴ ἐκκλησιὰ ἡ Κερά Ἑρήνη καὶ δὲ θ' ἀναβε μπροστὰ στὴ εἰκόνα τοῦ Ἀγ. Γιώργου ἓνα ξεχωριστὸ κεράκι ἀφιερωμένο στὸ παιδί της.

Ὅλο τὸ χωριὸ ἀπὸ βραδὺς εἶχε μάθει τὸν ἐρχομὸ τοῦ Γιώργου, καὶ ὅλοι πηγανε στὸ σπῖτι τῆς Κερά Ἑρήνης γιὰ νὰ τῆς εὐχηθοῦνε, μὲ καλὸ νὰ τὸν ἀποδεχθῇ.

Καὶ ἐνῶ ὅλοι οἱ χωριανοὶ πηγαίνανε στὴ ἐκκλησιὰ, ἡ Κερά Ἑρήνη, ὁ μάρμπας ὁ Ἀντώνης καὶ ἡ Ἀφροδίτη φεύγανε γιὰ τὴν Ἀγία Πελαγία.

Ὁ βορριᾶς ὅσον πηγαινε καὶ δυνάμωνε. Ὅταν ἔφτασαν κάτι θεόρατα κύματα σκεπάζανε τὴν ἄμμονδιὰ, φτάνοντας ἴσα μὲ τίς βάρκες, ποὺ εἶχαν τραβήξει οἱ βαρκάρηδες ἀπ' τὴ θάλασσα, γιὰ προφύλαξη.

Ὅλοι ἀνησυχοῦσαν γιὰ τὸν καιρὸ καὶ παρακαλοῦσαν τὸ

Θεὸ καὶ τῇ Παναγίᾳ νὰ γαληνέψῃ ἡ θάλασσα. Οἱ ὧρες περνοῦσαν, ζύγωνε νὰ φανῇ τὸ βαπόρι καὶ ὁ ἀγέρας ὄχι μονάχα δὲ λιγότευε ἀλλὰ, ὅλο καὶ δυνάμωνε.

Τὸ εἶπαν καθαρὰ οἱ βαρκάρηδες στὸν μπάρμπα τὸν Ἀντώνην, ὅτι τὸ βαπόρι ἐξ αἰτίας τοῦ καιροῦ δὲν μπορεῖ νὰ πιάσῃ οὔτε στὴν Ἀγία Πελαγία, οὔτε σὲ κανένα γειτονικὸ μέρος. Μεγάλῃ φουρτούνᾳ στὸ πέλαγο. Ἡ θάλασσα ἐπάλευε, ἄφριζε γινότανε σκόνῃ, μὰ τοῦ κάκου.

Καὶ ἡ μάννα ἀνήσυχη, παρακολουθοῦσε τὸ πάλεμα τῆς θάλασσας, ἄκουγε τὸ ἄγριο βογγητό της, ἔγλεπε τὰ κύματα νὰ σηκώνονται ψηλά, πολὺ ψηλὰ καὶ νὰ χάνονται σὲ λίγο καὶ ἔνοιωθε τὴν ἀγωνία τοῦ Βαποριοῦ, ποὺ εἶχε νὰ παλέψῃ μὲ μιὰ τέτοια πρωτάκουστη φουρτούνα. Σκεφτότανε τὸ παιδί της καὶ δάκρυα τρέχανε ὁλοένα ἀστείρευτα ἀπὸ τὰ μάτια της καὶ τὰ χέρια μηχανικὰ πιά ἐκάνανε τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ καὶ τὰ χεῖλια ψιθυρίζανε παρακλητικὰ λόγια στὴν Παναγία. Βρισκότανε σὲ κατάστασι τελείας ἀπολιθώσεως, ὅταν τῆς εἶπαν πὼς τὸ Βαπόρι πέρασε τὸ φοβερὸ Κάβο-Μαλιὰ καὶ πλησίαζε. Δὲν τὸ ἔβλεπεν ὅμως οὔτε μποροῦσε νὰ τὸ δῇ. Εἶχε τόσο πολὺ ἀτονήσει, εἶχε τόσο πολὺ κλάψει, ποὺ δὲ μπορούσαν πιά τὰ μάτια της νὰ τῆς προσφέρουν μεγάλες ὑπηρεσίες.

Μόλις τῆς εἶπαν καὶ τὴ διαβεβαίωσαν πὼς φάνηκε τὸ βαπόρι, μιὰ φευγαλέα λάμψη χαρᾶς καὶ ἀνακουφίσεως φώτισε τὰ κοκκινισμένα ἀπὸ τὸ κλάμα μάτια της καὶ ἄρχισε νὰ φαντάζεται πάλι, πὼς σὲ λίγο θὰ ἔσφιγγε στὴν ἀγκαλιά της τὸ Γιώργο, τὸ ἀγαπημένο της παιδί.

Μὰ ἦρθε γρήγορα ἡ ἄσπλαχνη πληροφορία κάποιου τελωνοφύλακα ποὺ κύταζε τόση ὥρα μὲ τὰ κιάλια ὅτι τὸ βαπόρι βλέποντας πὼς δὲν μποροῦν νὰ πέσουν στὴ θάλασσα οἱ βάρκες ἔβαλε πρύμῃ γιὰ τὸ Γύθειο παίρνοντας μαζί μεσ' στὸ κούφιο του κορμὶ καὶ ὅτι πολύτιμο εἶχε προωρισμένο γιὰ τὸ Τσιρίγο.

Καὶ ἔτσι ἀντὶ νὰ πλησιάσῃ ἀπομακρυνότανε ἡ στιγμή, ποὺ θὰ ἔνοιωθε κοντὰ της ἡ δυστυχισμένη μητέρα τὸ μονάκριβό της ἀγόρι.

Ὁ μπάρμπας ὁ Ἀντώνης, πού παρακολουθοῦσε καὶ ἔνοιωθε τὸν πόνο τῆς ἀδερφῆς του, προσπαθοῦσε μὲ κάθε τρόπο νὰ τὴν παρηγορήσῃ.

« Τὸ βαπόρι, τῆς ἔλεγε, ἂν δὲν ἔπιασε στὸν ἐρχομό, θὰ πιάσῃ στὸ γυρισμό αὐριο βράδυ καὶ θ' ἀφήσῃ τοὺς ἐπιβάτες καὶ μαζί μ' αὐτοὺς καὶ τὸν Γιώργο. Ἐμεῖς δὲ θ' ἀνέβουμε πάνω, παρὰ θὰ μείνουμε δῶ. Δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορὰ, πού γίνεται αὐτό. Τὸ χειμῶνα τακτικά, ἐξ αἰτίας τοῦ καιροῦ δὲν πιάνει τὸ βαπόρι μὰ καὶ δὲν ἀξιωθήκαμε νὰ φτειάσουμε ἴσα μὲ σήμερα ἓνα λιμάνι. »

Τὰ λόγια αὐτὰ λιγοστέψανε τὴ λύπη καὶ ξαλείψανε τὴν ἀπόγνωση τῆς Κερὰ-Ἐρήνης ἀφοῦ τὴν ἄλλη μέρα πιά θὰ ἔβλεπε τὸ παιδί της. Σκούπισε τὰ δάκρυα, ἔκανε τὸ σταυρό της καὶ μπῆκε στὸ σπίτι.

Περνοῦσαν οἱ ὥρες κι ὡς τόσο ἡ θάλασσα δὲν ἔπανε νὰ κτυπιέται σὰ λυσσασμένη καὶ ὁ βοριάς ἐξακολουθοῦσε νὰ φουσᾷ καὶ νὰ σφυρίζῃ μὲ τὴν ἴδια δύναμη.

Τὴν ἄλλην ἡμέρα ὁ ἴδιος καιρὸς.

Ἦτανε βέβαιο, πῶς, ἂν δὲν ἔπεφτε ὁ ἀγέρας τὴν ὥρα πού θὰ περνοῦσε τὸ βαπόρι, γιὰ τὸν Πειραία, δὲν θὰ ἔπιανε πάλι στὴ Ἀγία Πελαγία. Ἡ Κερὰ-Ἐρήνη ἔκανε σὰν τρελλὴ ἀπ' τὴ στενοχώρια της, ἔκλαιγε, προσευχότανε σταυροκοποῖτο . . . Ὁ μπάρμπας ὁ Ἀντώνης, περίλυπος καθότανε σὲ μία ἄκρη καὶ παρακολουθοῦσε μὲ λαχτάρια τὴ φουρτουνιασμένη θάλασσα καὶ τὸν πόνο τῆς ἀδερφῆς του καὶ, ἓνα δάκρυ χονδρὸ ξέφυγε ἀπ' τὰ κουρασμένα βλέφαρα τῶν ματιῶν του. . .

Ὁ καιρὸς ἐξακολουθοῦσε ὁ ἴδιος—τὸ βαπόρι περνοῦσε ἀπὸ μακρυνὰ γυρίζοντας γιὰ τὸν Πειραία, δίχως νὰ πλησιάσῃ στὸ νησί. Τὰ κύματα δὲν ἀφήνανε νὰ ξεμυτίσῃ βάρκα.

Κατὶ ἔτσι, ἡ τελευταία ἐλπίδα τῆς Κερὰ-Ἐρήνης καὶ τοῦ μπάρμπα τοῦ Ἀντώνη πῶς θάβλεπαν γρήγορα τὸ Γιώργο χάθηκε. Ἡ στιγμή αὐτὴ ἡ τόσο ποθητὴ ὅλο καὶ μάκραινε.

Ἔπρεπε νὰ περιμένουνε τὸ ἄλλο βαπόρι ὕστερα ἀπὸ 8 ἡμέρες.

Καὶ παρακαλοῦσε ἡ Κερὰ-Ἐρήνη τὴ Παναγία νὰ τῆς

δίνη κουράγιο καὶ δύναμη νὰ περιμένη τὴν ἄλλη βδομάδα.

Μαζέψανε τὰ πράματα καὶ περίλυποι, μὲ σφιγμένη ἅπ' τὸν πόνο τὴν καρδιά πῆραν τὸ δρόμο γιὰ τὸ χωριό.

Οἱ χωριανοὶ ποὺ περιμένανε μὲ ἀγωνία τὸν ἐρχομὸ τῶν ταξειδιαρέων ξαφνιαστήκανε μόλις εἶδαν, ὅτι δὲν ἦρθε ὁ Γιώργος.

Δὲν ἔπιασε τὸ βαπόρι, τοὺς πληροφοροῦσε ὁ μπάρμπας ὁ Ἀντώνης οὔτε στὸν κατεβασμό, οὔτε στὸν ἀνεβασμό...

Ὅταν τὸ βαπόρι γύρισε στὸν Πειραία τελευταῖος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐπιβάτες βγῆκε ὁ Γιώργος πάνω σ' ἓνα ξυλοκρέβατο ποὺ τὸ βαστάγανε 2 ναῦτες.

Ἡ τρομερὴ ταλαιπωρία τοῦ ταξιδιοῦ αὐτοῦ νὰ βρῖσκεται τέσσερες μέρες μεσ' τὴ θάλασσα μὲ τέτοια φουρτούνα τὸν ἐξάντλησε ὅλως διόλου καὶ ὅταν τὸν εἶδαν οἱ γιατροὶ τοῦ νοσοκομείου εἶπαν πὼς δὲν ἔχει ζωή...

Καὶ σὲ δύο ἡμέρες κτυπάγανε λυπητερὰ οἱ καμπάνες τῆς ἐκκλησίας τοῦ χωριοῦ καὶ μαθαίνανε οἱ χωριανοί, ὅτι ὁ Γιώργος δὲν πρόφτασε νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα του, ποὺ εἶχε τόσο λαχταρήσει. Τὸν ἔφαγε, ὅπως καὶ τόσοις ἄλλους, ἡ ξενιτειά.

ΧΑΡΑΛ. ΕΜ. ΑΡΩΝΗΣ

Ὁ βοσκὸς καὶ ὁ βασιλεὺς

(Δημῶδες)

Ὁ βοσκὸς καὶ ὁ βασιλεὺς
ἔβαλ' ἓνα στοίχημα.

Βάζ' ὁ βασιλεὺς φλουριά
καὶ τὸ βασιλίκι του.

— Ἄμ' ἐσύ, μωρὲ βοσκὲ
καὶ τσοπάνη μπιστικέ,
πόσο βάζεις στοίχημα;

— Βάζω χίλια πρόβατα
καὶ ὅλ' ἀργυροκούντουνα·
βάζω καὶ ἄλλο ἓν' ἀρνὶ
μὲ μεταξωτὸ μαλλί.

Ὅντες ἐκατέβαζε
ὁ βοσκὸς τὰ πρόβατα,
ὅλ' ἡ Χώρα σειότανε
καὶ ἀναμαρμαλειότανε.

Βασίλισσα τ' ἀνάδειασε
π' ἀνάδειο παραθύρι.

«Ὅχο καὶ ἄς ἤμουν βόσκισσα
καὶ ἄς ἤμουν τυροκόμισσα,
νά' τρωγα χλωρὸ τυρὶ
καὶ μυζήθρα τρυφερή,
νά' τρωγα καὶ τὸν ἀνθὸ
καὶ ἀγκαλιὰ μὲ τὸ βοσκό! »

ΤΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Σελίς

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

3

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΑΚΟΝ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Ἑσωτερικὴ Ἐπιθεώρησις

Ὑπὲρ Πατρίδος	9
Ἡ Ἐκκλησία	15
Ἡ Ἐκπαίδευσις	53
Ἡ Δικαιοσύνη	96
Ἡ Δημοσία Ἀσφάλεια	106
Ὁ Ἐπισιτισμὸς καὶ ἡ Ἀγορανομία	116
Δημόσιαι Οἰκονομικαὶ Ὑπηρεσίαι	126
Οἱ Λιμένες, οἱ Φάροι καὶ οἱ Φανοὶ	136
Ἡ Συγκοινωνία	144
Τὰ Δημόσια Ἔργα	151
Τὰ Ταχυδρομεῖα, τὰ Τηλεγραφεῖα καὶ τὰ Τηλέφωνα	153
Ἡ Ὑγεία	156
Οἱ Πρόσφυγες	163
Τὸ Ἐμπόριον	168
Αἱ Ἀντιπροσωπεῖαι καὶ τὰ Τραπεζ. Ὑποκαταστήματα	171
Ἡ Γεωργία	176
Ἡ Κτηνοτροφία	179
Ἡ Μετεωρολογία	182
Ἡ Βιομηχανία	188
Τὰ Ὀρυκτὰ καὶ αἱ Ἀλυκαί	190
Ἡ Ναυτιλία καὶ ἡ Ἀλιεία	191
Αἱ Τέχναι καὶ τὰ Ἐπαγγέλματα	193
Ὁ Πληθυσμὸς καὶ αἱ Κοινωνικαὶ Τάξεις	196
Ἡ Μετανάστευσις	201
Αἱ Κοινότητες	203
Αἱ Ὀργανώσεις	213
Αἱ Ἑορταὶ καὶ αἱ Πανηγύρεις	217

Τὸ Θέατρον	221
Αἱ Ἐξοχαὶ καὶ αἱ Ἐκδρομαὶ	237
Τὸ Κυνήγι	238
Αἱ Ληξιαρχικαὶ Πράξεις	240

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ἐπιθεώρησις τῶν ἐκτὸς τῆς Νήσου Κυθηρίων

Οἱ Κυθηριοὶ ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ	265
Οἱ Κυθηριοὶ ἐν Ἀμερικῇ	276

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ

Λόγος ἐνθρονιστήριος Μητροπολ. Κυθήρων Δωροθέου	283
Τὰ Νεκροταφεῖα, Μητροπολίτου Κυθήρων Δωροθέου	289
Ὀλίγα τινα περὶ κλίματος Κυθήρων, Ε. Κοντολέοντος	301
Βαλέριος Ν. Στάης, Γ. Οἰκονόμου.	306
Μεσαιωνικὰ Μνημεῖα Κυθήρων, Γ. Σωτηρίου	313
Κυθηραῖκά Γενεαλογικὰ Δένδρα, Σπ. Στάθη	323
Τὰ Κυθηραῖκά Χρονικὰ ἱερέως Γρ. Λογοθέτη, Σ. Στάθη	337
Ἡ Μεγ. Κυθηραῖκή Παροικία Σμύρνης, Α. Στρατηγοῦ	365
Ἐπὶ τοῦ Νέου Νόμου περὶ τῆς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομικῆς διαδοχῆς, Α. Στάθη.	386
Τὰ Σιδηροῦχα ὕδατα Κυθήρων, Π. Μεγαλοοικονόμου	390
Ἡ Γεωργικὴ κατάστασις τῆς Νήσου, Α. Γ. Στάθη	398
Περὶ ἰδρύσεως Ἑταιρείας πρὸς προστασίαν καὶ διάδοσιν τῶν Κυθηραϊκῶν προϊόντων, Α. Στρατηγοῦ	401
Σύμμεικτα	403

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ. ΑΠΟ ΤΗΝ ΦΥΣΙΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ

Τὰ Μητᾶτα, { ἀπὸ τὰ «Τραγούδια τῆς Κυθέρειας»	413
Ἡ Παλιόχωρα, { Γιάννη Πρινέα	414
Ἡ Λαψάνα, {	415
Ψάρεμα καὶ Κυνήγι, Γεωργίου Φωτεινοῦ	417
Δὲν ἔπιασε τὸ Βαπόρι, Χαρ. Ε. Ἀρώνη	432
Ὁ βοσκὸς κι' ὁ βασιλιάς, ποίημα δημῶδες	449

ΔΙΟΡΘΩΤΕΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΛΑΘΗ

Ἐκ τῶν τυπογραφικῶν λαθῶν, τὰ ὁποῖα λόγῳ τῆς σπουδῆς τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ βιβλίου παρεισέφρυσαν, διορθοῦμεν μόνον τὰ ἀλλοιοῦντα τὴν ἔννοιαν καὶ τὰ βαρύτερα τῶν γραμματικῶν.

Ἐν σελ. 40 στίχ. 9 ἀντὶ 100 γράφε: 1000.

» » 90 : 1ος τοῦ ποιήματος ἀντὶ ἀστοχοφόρα γράφε: ἀσταχοφόρα.

» » 164 : 15 ἀντὶ προσφύγοις γράφε: πρόσφυξι.

» » 164 : 6 κάτωθεν ἀντὶ πλάκα σάπωνος. Ταῦτα διανεμήθησαν γράφε: πλάκα σάπωνος, διανεμηθεῖσαν.

» » 238 : 2 κάτωθεν ἀντὶ (ἀλώπεκος) γράφε: (λκτίδος).

» » 284 : 4 ἀντὶ Θεοδότου γράφε: Θεοσδότου.

» » 290 : 12 ἀντὶ ἑναρξας γράφε: ἑναρξαι.

» » 317 : 9 κάτωθεν ἀντὶ Μπελέλης γράφε: Μπελέσης.

» » 334 : 11 ἀντὶ 1837 γράφε: 1737.
